STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 07894

FUN DOR TSU DOR

Meyer Ziml Tkatch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מאיר זימל טקאַטש

פון דור צו דור

מעשיות, אַגדתות און לידער

פאַרלאַג מחבר
ניו־יאָרק, 1947

ביכער פון מאיר זימל טקאַטש:

אויף גאָט'ס באַראָט, 1927

דאָס טייכל קאַטשעט זיך אויפן בייכל, 1933

זון איבער אַלץ, 1936

אין שאָטן פון דיר, 1939

נח'ס קאַסטן, 1942

בלוט שרייט פון דער ערד, 1946

פון דור צו דור, 1947

FUN DOR TZU DOR

(From Generation to Generation)

By MEYER ZIML TKATCH

Published by

G. DAVIS

164 West 85th Street

New York 24, N. Y.

אינהאַלט:

זייט

נחום איש גם־זו

אַריינפיר — 7
ערשטער טייל — 8
צווייטער טייל — 24
הוספה — 28

שלמה המלך און דער אַשמדאַי

— 29

ווען די אָבות און אמהות זיינען געווען קינדער

אַברמעלע אָבינו — 57
יצחקל אָבינו — 60
יאַנקעלע אָבינו און עשו׳ל — 63
שרהלע — 68
רבקהלע — 70
רחלע און לאהלע (אַריינפיר) — 73
רחלע — 74
לאהלע און לבן — 77
רחלע און לאהלע — 78

משה רבינו

יוכבד׳ס וויגליד — 82
משהלע אין קעסטל — 83
די קליינע מרים פויקט — 84
משהלע אין פרעהס הויף — 85
דער פאַסטוך — 89

גאָט׳ס משפט

— 92

די מוטער לאה

צו דער לעצטער פון די אמהות — 94
די מוטער לאה — 95
לאה צו יעקבן — 95
דודאָים — 96

נחום איש גם־זו

לזכרון מיין טאַטן משה שלום ע״ה,
אַ ייד אַ בעל־בטחון.

אַריינפיר

האָבן יידן ניט קיין מלוכה,
קיניגט גאָט, וואָס מלכים קרוינט ער;
איז דער בית־המקדש חרוב,
דינט מען גאָט אַוואו מען וואוינט נאָר.

זיינען מער ניטאָ די לוחות,
בלייבט אויף אייביק תורת־משה,
לערנט מען זינגענדיק און גלויביק,
שטייען אויף תנאים גרויסע.

אויף די פעלדער פון יהודה
תורה איז די שענסטע פּרי
און אין גלות אויף די מאַרקן
תורה איז די בעסטע סחורה.

און ס׳פאַרלאָזט ניט גאָט די יידן
אויפן באָדן און אין וואַנדלען
און די זייער און די גייער
עסן ראָזשינקעס מיט מאַנדלען.

ערשטער טייל

א

אין יהודה־לאַנד, אין גימזו
לערנט נחום מיט תלמידים ;
הייסט ער אָבער ניט איש גימזו,
נאָר איש גם־זו רופט אַ ייד אים.

ווייל ער זאָגט : — גם זו לטובה,
אויך דאָס שלעכטע איז צום גוטן, —
און ער האָט אין גאָט בטחון
אין די ביטערסטע מינוטן.

ווערט דערציילט אין אַלטע ספרים —
נסים טרעפן מיט דעם גלויבער.
הערט אַ מעשה, — לאַכט פון וואונדער,
אָבער דמיון אויך איז צויבער : —

⁂

אין זיין אייגן לאַנד אין גלות
איז יהודה אונטער רוים.
שיקט מען זעלטענע בריליאַנטן
פאַר אַ פרעמדן קיסר׳ס קרוין.

פאַקט מען איין די איידל־שטיינער
אין אַ קעסטעלע מיט וואָל
און מען נעמט אַ שליח ווײלן,
זיינען שליחים דאָ אַ צאָל.

איינער האָט אַ הדרת־פּנים,
פּאַסט אים פאַר אַ מלך שטיין ;
אַ שיין־רעדנער איז דער צווייטער,
ווער זיין וואָרט געפינען חן ;

און אַ נגיד איז דער דריטער,
קויפט ער מיט זיין גאָלד אין טאַש

אַ גוט וואָרט פון אַ מיניסטער,
אויב דער קיסר ווערט אין כעס ;

און דער פּירטער איז אַ שמעלקע
מיט פּאַטריציער אין רוים ;
און פון יחוס שטאַמט דער פינפטער,
קומט די שליחות אים און שוין.

ווילט מען, ווילט מען, און די ווילער
זיינען גלייך אויף גלייך צעטיילט,
און פון אַלע שיינע יידן
ווערט ניט קיינער אויסדערוויילט.

נאָר מען שיקט גאָר דעם איש גם־זו,
וואָס פון גימזו, דעם בעל־נס,
ווייל אָן נסים וואָלטן יידן
ניט געדויערט קיין איין מעת־לעת.

ב

נעמט דאָס קעסטעלע איש גם־זו
און זיין אייזל אויפן צוים
און ער פאָרט צום חיפה׳ער האַפן,
וואו מען נעט די שיף קיין רוים.

רייט איש גם־זו, — קלאַפּן קלאָען
און די ערד הילכט, ווי אַ פּויק, —
זאָגט איש גם־זו : — זע, נגינה
ווערט פון שלאָגן . . . ס׳ווינקט גאָט׳ס אויג :

— פון דער ערד אַ מוסר נעם זיך,
זינג, געטראָטענער, ניט קרעכץ.
שטראָף איז פון דיין טובה וועגן,
אויך צום גוטן איז דאָס שלעכטס. —

און איש גם־זו רייט און וויגט זיך
צו דעם ריטם פון די טריט,
ווערט אַנדרימלט אַ פאַרוויגטער,
מיטאַמאָל — עס ריטמט ניט.

רייסט איש גם־זו אויף די אויגן —
שטייט דער אייזל פאַר אַ שטאָט,
נעמט ער אים אין טויער טרייבן,
נאָר דער עקשן — ניט קיין טראָט.

— ניין איז ניין, גם זו לטובה, —
זאָגט איש גם־זו : ס'קאָן דאָך זיין,
אַז אין וועג אים שטייט אַ מלאך
און ער לאָזט אים ניט אַריין. —

און פאַרקערעוועט דעם אייזל
אויף אַ קרומען ווייטן וועג,
גייט דאָס אייזעלע געהאָרכזאַם,
פאָכעט פריילעך מיטן עק.

און איש גם־זו רייט און וויגט זיך
צו דעם ריטם פון די טריט,
ווערט אַנדרימלט אַ פאַרוויגטער,
מיטאַמאָל — עס ריטמט ניט.

רייסט איש גם־זו אויף די אויגן —
ערשט עס איז שוין שפּעטע נאַכט.
צו דער טיר פון אַן אכסניא
האָט דער אייזל אים געבראַכט.

נעכטיקט איבער דאָרט איש גם־זו
און דערוויסט זיך — טאַקע גאָט
האָט זיין אייזל איינגע'עקשנ'ט
פאַרן טויער פון דער שטאָט.

ס'האָט אַ באַנדע גוים דאָרטן
פאָגראָמירט צו יענער צייט.
שטאַרקט זיך נחום און בענטשט גומל,
נעמט דאָס אייזעלע און רייט.

ג

קומט איש גם־זו שפּעט קיין חיפה
מיטן קרומען לאַנגן וועג,

איז די שיף קיין רוים נאָך נעכטן
אָפּגעגאַנגען פון דעם ברעג.

זאָרגט ער ניט : — גם זו לטובה.
ס׳איז אַ גאָט אין הימל דאָ.
איך וועל מירצושעם צום קיסר
קומען אין דער רעכטער שעה. —

וואַרט איש גם־זו, וואָס פון גימזו,
אויף אַ צווייטער שיף קיין רוים,
און באַזאָרגט מיט קעסט זיין אייזל,
און באַפרייט אים פון דער צוים.

זאָגט ער גוטמוטיק צום אייזל :
— גיב פון וואוילטאָג ניט קיין בריק.
זיי מיר פרום, ניט גיי אין היזק.
מירצושעם — איך קום צוריק.

זיי געזונט. פון בייז באַשירעמט
האָט מיך גאָט דורך דיר, און איצט
וועט דורך וועמען מיך באַשיצן
~~ווי, איך זינדיק, כ׳בין ניט זיכער,~~

ווי, איך זינדיק, כ׳בין ניט זיכער,
אַז איך האָב זיין גנאָד פאַרדינט.
שטראָף מיך, גאָט, — גם זו לטובה,
לייטער מיך פון מיינע זינד. —

שטייט דער אייזל אָנגעכמורעט
אויף דער אויסגעבעטער שטרוי —
זיינע אויגן, ווי צוויי ראָבן,
קוקן פינצטער — שוואַרץ אַזש בלוי.

— טרייער אייזל, — פרעגט איש גם־זו :
איז דיר שווער די אָפּשייד־שעה
צי אַן אומגליק ביסטו מתרה ? —
פּלוצים, ס׳קלינגט — די שיף איז דאָ.

ד

פּאָרט אין זעגלשיף איש גם־זו, —
איבן וואָלקנס — ווייסע וואָל,
אונטן זון־באַגילטע כוואַליעס —
יונגער ווייץ אויף באַרג און טאָל.

און אינמיטן זעגלען — לאָגלען
ביז צום פלאַצן אָנגעפּוישט,
און אַ גוטער ווינט אין פלייצע
שטופּט די שיף פאָראויס, פאָראויס.

און מיט שיצנדיקע פליגלען
אויסגעשפּרייטע, ווי אַ דאַך,
איבער איר די ווייסע מעוועס,
ווי מלאָכים, האַלטן וואַך.

און מיט טומלדיקע גרוסן
קומען זיי זיך באַלד צונויף —
די פון חיפה, וואָס באַגלייטן,
די פון רוים, וואָס נעמען אויף.

רייבט די מאַנשאַפט זיך די אויגן,
איז דער קאַפּיטאַן צעמישט —
ס׳קאָן ניט זיין, אַזאַ מהלך
נעמט אַ גאָרניט מיט אַ נישט ?

אפשר שווימט מען אין אַ קרייז גאָר ?
נאָר די וואַך פון זעגלבוים
לאָזט צו וויסן קלאָר און דייטלעך :
— טאַקע לאַנד און טאַקע רוים. —

און אָט זעט שוין יעדער איינער
רוימער שיפן, רוימער ברעג.
דאַנקט איש גם־זו גאָט אין הימל,
וואָס פאַרקירצט דעם לאַנגן וועג.

ה

פון דעם האַפן ביז דער קרוין־שטאָט
פאָרט מען מיט דער אָקס צוויי טעג
און אַ נאַכט קומט אויס צו שלאָפן
אין אַ גאַסטהויז אויפן וועג.

פאָרט איש גם־זו, פירט די צירונג
פאַרן פרעמדן קיסר׳ס קרוין
און אַנטקעגן לעגיאָנען
מיט גזלנים פאַר אַ לוין —

אין די פאַנצערס, אין די העלמס,
ווער מיט שפּיז און ווער מיט שווערד —
אָן אַן אויפהער טראַמפּלען, טראַמפּלען
גאָט׳ס סבלנות׳דיקע ערד.

און זיי לאַכן פון דעם יידן
מיט די פּיאות׳ן און באָרד:
— ווי דיין גאָט מיט זיין לא־תרצח,
מאַרס באַזיגט אים מיט זיין מאָרד. —

ענטפערט גאָרנישט ניט איש גם־זו,
נאָר ער פאָרט זיין וועג און טראַכט:
— רוים וועט פאַלן, מאַרס וועט פאַלן
אויף זיין שווערד אין לעצטער שלאַכט.

פאָכעט שווערד, — גם זו לטובה, —
שווערד וועט ברעכן זיך אין שווערד,
ביז קיין שווערד וועט מחמת מורא
מער ניט פאָכען אויף דער ערד. —

ו

פירט די דימענטן איש גם־זו
פאַר דער בלוט־באַפלעקטער קרוין
און דאָס קעסטעלע באַהאַלט ער
פון דעם גאָטלאָזן המון.

בריט דאָס קעסטעלע די פינגער,
פרעגט ער: — מאַי קאָ משמע לן,
מיינט עס חניפה די מתנה
צו דעם רשע אויפן טראָן? —

און עס ענטפערט זיך איש גם־זו:
— ניט קיין חונף איז דער בוים,
וואָס דעם קאָפּ בייגט איין אין שטורעם.
און אַ שטורעמווינט איז רוים.

פאַל, מיין שטאָם, ווי גראָז אַנידער,
טאָמער וואָרצלט ער דיך אויס
און פון גוף, איר נעסט צעשטערטן,
די נשמה פליט אַרויס.

ווער וועט ראַטעווען די תורה
דורך אַ ברענענדיקער טיר
און זי צוטוליען צום האַרצן,
און זיך צוטוליען צו איר?

לעב, ישראל, היט דיין נפש,
נאָר גאָט׳ס גייסט נאָך מער היט אָפּ,
גרייט צו הייליקן זיין נאָמען
מוטיק מיט אַ שטאָלצן קאָפּ. —

ז

שניידט די רוימער זון די וואָלקנס
און מיט בלוט דעם הימל פאַרבט
און אין בלוט, וואָס שטראָמט אין טייכן,
זינקט די זון אַליין און שטאַרבט.

ווערט אַרום אַ טויטע שטילקייט,
ווי די שטילקייט נאָך אַ שלאַכט,
און, ווי מחנות שוואַרצע ראָבן,
קומט דער חושך פון דער נאַכט.

שטעלט זיך אָפּ אויף נאַכט דער פורמאַן
אין אַ גאַסטהויז אויפן וועג

און מיט אים אויך אונדזער שליח
מיטן קהל׳שן פֿאַרמעג.

קוקן די געגאָלטע רוימער
אויף די פּיאות׳ן און באָרד
און זיי שטעכן מיט די אויגן
און זיי שטעכן מיט אַ וואָרט.

ווען דער ייד נאָך וויל מיט זיי ניט
עסן זייער חזיר־פֿלייש,
ווערן אויפֿגעבראַכט די רוימער,
ווערן אויף אַן אמת בייז.

און זיי ריידן ניט צום יידן,
אָבער טאַקע ניט קיין וואָרט.
נאָך אַ נס — מען כאַפּט ניט שלאָגן
און מען רייסט ניט אויס די באָרד.

— זע, אַ האַס. גם זו לטובה, —
זאָגט איש גם זו: — גוט אַזוי.
וועל איך מער צו גאָט זיך טוליען
און ניט ווערן, ווי אַ גוי. —

און ער זאָגט אין האַרצן תהילים,
לייענט קריאת־שמע און שלאָפֿט איין
און ער שלאָפֿט זיך ווי אַ צדיק
רואיק ביז אין טאָג אַריין.

ח

רואיק, זיכער שלאָפֿט דער צדיק,
וואַכט דער רשע אין דער נאַכט.
אין זיין בעט דעם בעל־אכסניא
נעמט קיין שלאָף ניט און ער טראַכט:

— אָט אַ מאָדנע פֿאָלק די יידן,
צו קיין אַנדער פֿאָלק ניט גלייך.
האַ, וואָס פירט דער ייד אין קעסטל?
אַלע יידן זיינען רייך.

שטיל און פינצטער. אַלע שלאָפֿן.
זאָל ניט וועקן נאָר דער האָן . . . —
שלײַכט דער ווירט צום גאַסט׳ס געלעגער
און דאָס קעסטל טאַפּט ער אָן.

ווי ער טוט עס נאָר אַן עפֿן,
גיט אַ שײַן פֿון דעם אַ ליכט
און באַלויכט די איבערראַשונג
אויף זײַן גליקלעכן געזיכט.

— ס׳איז אַן אוצר. נאָר בריליאַנטן
שימערן בײַנאַכט אַזוי.
ווּעמען האָט דער ייִד באַשווינדלט?
יעקבֿ׳ס קינדער זײַנען שלוי.

האָט ניט יוסף אין אַ הונגער
זערנעס ווייץ געטוישט אויף גאָלד?
וועל איך אויך אַן אויסטויש מאַכן,
אויף אַ גוי איז ניט קיין יאָלד. —

און די דימענטן פֿון קעסטל
לייגט ער איבער אין אַ קוואָרט
און מיט ערד פֿילט אויס דער שווינדלער
זייער אויסגעלאָשן אָרט.

און דאָס קעסטל אַ פֿאַרמאַכטן
לייגט ער זיך צוריק אַוועק.
און דער ייִד געמיטלעך, היימיש
שלאָפֿט זיך אינדערפֿרעמד, אין וועג . . .

ט

אינדערפֿרי שטייט אויף איש גם־זו,
גיסט זיך נעגל־וואַסער אָפּ,
זאָגט זיך ברכה, דאַוונט שחרית
מיטן טלית אויפֿן קאָפּ.

און המוציא מאַכט איש גם־זו:
— גאָט, אַ דאַנק דיר פֿאַר דעם נס —

— ברויט פון ערד האָסטו געצויגן
עס דיר, מענטש, נאָר ניט פאַרגעס,

אַז טאָג־טעגלעך עסטו נסים,
וואונדער טרינקסטו פון אַ קוואָרט,
ווייל דאָס וואַסער האָט פון גאָרנישט
גאָט באַשאַפן מיט זיין וואָרט. —

— צייט צו פאָרן, — זאָגט דער פורמאַן:
איך האָב שוין די פערד געשפּאַנט. —
פּאַקט זיך איין אויף גיך איש גם־זו,
כאַפּט דאָס קעסטעלע אין האַנט.

אָבער, זע, פון צווישן קעסטל
און זיין דעקל זעצט אַ שטויב.
עפנט ס׳קעסטעלע איש גם־זו
און דערוויסט זיך פון דעם רויב.

זאָגט ער זיך: — גם זו לטובה.
ווייסט דען גאָט ניט, וואָס ער טוט?
נחום, נחום, האָב בטחון,
מירצושעם, ס׳וועט ווערן גוט. —

און ווי גאָרניט וואָלט געטראָפן,
נעמט ער ס׳קעסטעלע און פאָרט.
אָבער ס׳זינקט זיין קאָפּ אַרונטער
און עס אָטעמט שווער די באָרד.

י

בילן הינט אויף פערד און וואָגן,
בייזע ציינער אויסגעשטאַרצט.
אַזוי פאַלן אָן רעיונות
אויף איש גמזו׳ס קאָפּ און האַרץ.

— פאָר ניט, — בייסט אַ רעיון: פיר ניט
די מתנה, ס׳קעסטל ערד.
וועסט דערצאָרענען דעם קיסר,
ווערסטו פאַלן פון זיין שווערד. —

שלאָגט איש גם־זו, שמייסט דעם רעיון,
ווי דעם הונט דער פורמאַן שמייסט:
— וועל איך הייליקן גאָט׳ס נאָמען
און וועל לייטערן מיין גייסט. —

— פאָר ניט, — בייסט אַ צווייטער רעיון:
האָט דיין פאָלק נאָך ווייניק צער?
וועסט דערצאָרענען דעם קיסר,
וועט אַרויס אַ נייער גזר. —

שלאָגט איש גם־זו, שמייסט דעם רעיון,
ווי דעם הונט דער פורמאַן שמייסט:
— ס׳איז פאַראַן אַ גאָט אין הימל,
וואָס טאָג־טעגלעך נסים ווייזט. —

— פאָר ניט, — בייסט אַ דריטער רעיון:
גאָט צו פּרוּוון איז אַ חטא.
צווינג אים ניט צו שאַפן נסים,
ניט באַלעסטיק פרי און שפעט. —

האָט איש גם־זו ניט קיין ענטפער
און דער רעיון ביז דער שטאָט
הערט ניט אויף אים צו פאַרפּאָלגן:
— ס׳איז אַ חטא צו פּרוּוון גאָט. —

יא

ווען איש גם־זו קומט בשלום
אין דער קרוין־שטאָט, איז שוין נאַכט;
גייט ער שלאָפן אין אַ גאַסטהויז,
נאָר ער שלאָפט ניט און ער טראַכט:

— דער באַשטימטער טאָג איז מאָרגן,
ווען דער קיסר אין פּאַלאַץ
נעמט מיך אויף מיט דער מתנה,
מיטן קעסטל אויף אַ טאַץ.

זאָל איך פון דעם רויב דערציילן
און זיך שווערן: — אויף מיין וואָרט. —

— ליגנער, — וועט דער קיסר שרייען:
יידן זיינען וואָס־אין־קאָרט. —

אפשר זאָל איך גאָרניט קומען,
עלעהיי איך בין פאַרביי?
וועט דער קיסר אָבער זאָגן:
— יידן זיינען ניט געטריי. —

און דאָס קעסטל ערד אים ברענגען
איז דאָך זיכער הויך־פאַרראַט.
ניט בלויז מיך, נאָר אַלע יידן
וועט נאָך אויסשעכטן דער קאַט.

זאָל איך איינשטעלן אויף נסים,
איז צו פּרואוון גאָט אַ חטא.
וואָס־זשע טוט מען? בלייבט אַ קשיא,
תי״קו קאָן שוין זיין צו שפּעט.

איצט וואו ביסטו, אליהו?
אויף דיין ענטפער וואַרט אַ ייד. —
און איש גם־זו ווערט אַנשלאָפן,
ווי אַ קינד פון וויינען מיד.

יב

אַ פאַרשטעלטער פאַרן פורמאַן,
וואָס האָט אים קיין רוים געבראַכט,
קומט צו חלום צו איש גם־זו
אליהו און ער לאַכט —

גיט אים שלום, רעדט זיין לשון:
— האָסט געמיינט איך בין אַ גוי.
וויס־איך־וואָס, כ׳בין אליהו
איך פאַרשטעל זיך אָפט אַזוי.

הער, איש גם־זו, פרעגסט אַ קשיא,
נאָר עס נעמט זיך פון אַ גרייז —
ערד אַ קעסטל איז אַן אוצר.
אָטאָ האָסטו אַ באַווייז . . . —

און איש גם־זו זעט אַ מילשטיין,
קיינער דרייט ניט מיט דער מיל.
וואַרפט דער תשבי ערד אַ זעמדל
אין דעם מילשטיין, וואָס איז שטיל.

נעמט פון זיך אַליין דער מילשטיין
דרייען זיך און מאָלן מעל.
— איצטער זע, — זאָגט אליהו:
ווי איך מאַך מיט דעם תיל־תל. —

און ער שליידערט ערד אַ הויפן
אויף אַ שטאָט, וואָס זינקט אין זינד.
גיט אַ בליץ און ס׳טוט אַ דונער
און די שטאָט, ווי סדום, פאַרשווינדט.

כאַפּט זיך אויף פון שלאָף איש גם־זו,
און אים וואַרפט אין קעלט און היץ,
און ער מאַכט אין פאָרכט די ברכה
אויף אַ דונער מיט אַ בליץ:

— מיט דיין כח, מיט דיין גבורה,
גאָט, איז פול די גאַנצע וועלט. —
און באַרואיקט שלאָפט איש גם־זו
ביז דער טאָג אין פענצטער העלט.

יג

האָט דער תשבי צום איש גם־זו
נאָר אַ וואונק געטאָן און ווייס,
לערנט פשט דער תנא נחום:
— זאָגט מען אלף, זאָגט מען בית.

איז דאָס קעסטל ערד אַן אוצר,
בעסער פון אַן אבן־טוב,
איז דאָך וואויל, גם זו לטובה,
טו דיין שליחות ביז צום סוף. —

גייט איש גם־זו צו דעם קיסר
אין זיין פּאָרכטיקן פּאַלאַץ

און דערלאַנגט אים פון די יידן
אַ מתנה אויף אַ טאַץ.

— אַ מתנה ניט פון ליבשאַפט
זאָל ניט וואַרטן אויף אַ דאַנק, —
זאָגט דער קיסר און ער עפנט
ס׳קעסטעלע מיט דעם געשאַנק.

פלוצים רייבט ער זיך די אויגן —
איז עס אמת, וואָס ער זעט?
פראָסטע ערד איז די מתנה.
— יידן טראַציקע, איר שפעט?, —

שרייט דער קיסר אין זיין צאָרן:
— צו דעם תליון דעם פּאַיאַץ. —
און איש גם־זו׳ן גיט ער איבער
צו דער וואַך פון דעם פּאַלאַץ.

— טויט איז טויט, גם זו לטובה, —
מאַכט איש גם־זו: — ס׳איז פון גאָט.
ביי זיין נאָמען טו איך שווערן —
דער געשאַנק איז ניט קיין שפּאָט. —

זאָגט צום קיסר זיין בעל־יועץ:
— האַר, פאַרגיב, איך עצה בלויז . . . —
(גאַפט איש גם־זו — דער בעל־יועץ,
ווי דער פורמאַן זעט ער אויס . . .)

— אין מלחמה, — עצה׳ט יענער:
זאָל מען אויספּרוּאוון די ערד.
אפשר שיקן דיר די יידן
גאָר אַ זאַך פון גרויסן ווערט.

ס׳האָט אַברהם, זייער זיידע,
אָן אַ שפּיז און אָן אַ שווערד
איינגענומען פינעף מלכים
בלויז מיט וואַרפן הויפנס ערד.

אפשר איז אברהמ׳ס וואַפן
אָט די ערד, דיין מאַיעסטעט:
אייל זיך ניט דעם יידן טייטן
ביז מען פּרואווט ניט און מען זעט. —

זאָגט דער קיסר: — גוט, מיר וועלן
אויספּרואוון די ערד און זען,
און דעם יידן נעמט אין תּפיסה,
זאָל ער זיצן ביז וואָס־ווען. —

יד

זיצט איש גם־זו אין דער תּפיסה
און איז גרייט אויף קידוש־השם.
וועט געשען אַ נס פון הימל,
וועט ער גרויסן גאָט פאַר דעם.

וואָס איז טויט? — גם זו לטובה.
אויך אַ תּפיסה איז דער גוף,
די אומשטערבלעכע נשמה
בענקט נאָך איר באַפרייער׳ס רוף.

און דער גוף גייט אויך ניט אונטער,
ערד געוועזן און ערד וועט זיין,
און שלאָפט איין זיין פריידן־שיכּרות,
שטאַרבט די ניכטערקייט פון פּיין.

זיצט איש גם־זו, ממעמקים
שווימט זיין מוט אַרויף, ווי קאָרק.
ברויט און וואַסער גיט דער קיסר, —
לערן תּורה, פריי פון זאָרג.

ס׳איז אויף באָרג די צייט פון לעבן,
ניט פאַרשוועַנד, וואָס איז ניט דיין.
זאָגט ער תּהילים, לערנט תּורה,
און ס׳דערפרייט דאָס האַרץ, ווי וויין.

טו

סקריפּען שלעסער, קרעכצן טירן,
בלאָזט אין תּפיסה פרייע לופט,
קומט אַריין אַ בלאַנקער זעלנער
און איש גם־זו׳ס נאָמען רופט.

פרעגט איש גם־זו: — טויט צי לעבן?
זאָל געשען, וואָס דאַרף געשען. —
זאָגט דער זעלנער צו דעם יידן:
— קום, דער קיסר וויל דיך זען. —

גייט איש גם־זו מיטן זעלנער,
פרייט זיך רוים, די שטאָט פון מאַרס —
שלאַנקע בלאַנקע לעגיאָנען
שפּאַנען אין אַ זיגער־מאַרש.

זעט דער ייד, ווי גיך זיי זיגן,
ווייס ער שוין מיט וואָסער קראַפט...
נאָר ער זינגט ניט קיין אָז־ישיר,
ווען ס׳קומט אום, וואָס גאָט באַשאַפט.

קומט צוגיין דער ייד איש גם־זו
אינעם קיניגלעכן הויף,
רופט אים אין פּאַלאַץ דער קיסר,
מיט אַ שמייכל נעמט אים אויף:

— ייד, אַ דאַנק פאַר דער מתּנה,
ס׳האָט די ערד געקריגט מיין קריג.
פאָר צוריק צו דיינע ברידער
מיט מיין גנאָד אין טאָג פון זיג.

פיר צוריק דאָס זעלבע קעסטל,
ס׳איז מיט דימענטן איצט פול.
מאַכט פאַר מיר אַ מי־שבירך
יעדן פייערטאָג אין שול. —

צווייטער טייל

א

וואָס איך האָב דערציילט ביז דאַנעט,
איז אַ מעשה מיט אַ סוף.
אָבער קריגט זיין שכר דער צדיק,
קומט דעם רשע ניט זיין שטראָף?

מילא רוים — איצט ווייסן אַלע,
אַז געפאַלן איז איר מאַכט,
ווי איש גם־זו, וואָס פון גימזו,
האָט נאָך דעמאָלט זיך געטראַכט.

נאָר דער גנב אין אכסניא —
ווי האָט אים געגרייכט גאָט'ס האַנט?
הערט זשע, וואָס פון דעם דערציילט זיך
אין דעם אַלטן פאָליאַנט: —

⁂

מיט אַן ערנוואַך פון קיסר
און אין אַ קאַרעט צוריק
פאָרט דער שליח פון די יידן,
פירט זיי דימענטן און גליק.

און אין טרויעריקן גאַסטהויז,
וואו באַרויבט האָט אים דער ווירט,
שטעלט זיך אָפּ אויף נאַכט איש גם־זו,
ווי קיין זאַך וואָלט ניט פאַסירט.

ווען דער ווירט דערזעט די זעלנער,
גיסט אים אָפּ אַ שווייס, וואָס פרירט,
נאָר איש גם־זו זאָגט „גוט־אָוונט",
ווי קיין זאַך וואָלט ניט פאַסירט.

גאַפט אויף דעם קאַרעט דער גנב,
פרעגט און רופט דעם יידן: — האַר,
וואָס האָסטו קיין רוים געבראַכט דאָרט
צו פאַרדינען אַזאַ שכר? —

— וואָס פון דאַנען כ'האָב גענומען,
דאָס האָב איך אַהין געבראַכט, —
ענטפערט מיט אַ וואונק איש גם־זו:
איך בין מיד, אַ גוטע נאַכט. —

און איש גם־זו נעכטיקט איבער,
זאָגט אַ זיי־געזונט דעםווירט
און ער פאָרט זיך צו דעם האַפן,
ווי קיין זאַך וואָלט ניט פּאַסירט.

ב

האָט איש גם־זו נאָר געוואונקען,
האָט די וואַך אַלצדינג דערקלערט.
— זע, איך מיין דעם יידנס רעה, —
גאַפּט דער רוימער: ווערט פאַרקערט. —

— אָבער שאַ — די ערד אין קעסטל,
וואָס האָט וואונדער אויפגעטאָן,
איז גענומען פון מיין באָדן, —
גיט דער ווירט זיך אַ דערמאָן:

יאָ, כ'געדענק, איך האָב געגראַבלט
ביי דעם ווינקלשטיין פון הויז.
קאָן מען גראָבן מיט אַ רידל,
פּעלט דען ערד אין באָדן אויס?

אַי, ס'קאָן איינפאַלן דער בנין,
זאָל ער פאַלן, איך בין רייך,
אָט די ערד, וואָס ברענגט נצחונות,
איז מיט דימענטן צוגלייך.

אַז פאַר ערד אין דעם קליין קעסטל
האָט דער קיסר גוט באַצאָלט,
ווי באַלוינען וועט ער מיך שוין
מיט בריליאַנטן און מיט גאָלד,

ווען איך וועל אים ברענגען פורן
פולע מיט דער זעלבער ערד? —

און דאָס הויז אַליין צעוואַרפט ער
און קויפט וועגענער און פערד.

ג

קומט דער רוימער צו זיין מלכות
און ער גריסט אים מיט דער פאָן:
— זיגרייך איז מיין האַר, דער קיסר,
זיגרייכער פון איצטער אָן.

כ׳ברענג דיר ערד, אברהמ׳ס וואַפן,
וועסטו איינעמען די וועלט.
ס׳האָט דער ייד געבראַכט אַ קעסטל,
איך האָב פורן צוגעשטעלט. —

און דער רוימער נעמט דערציילן,
ווי ער האָט דעם ייד באַרויבט.
— וועסט דערפאַר ניט שטראָפן, — זאָגט ער:
רויבן יידן איז דערלויבט.

יאָ, איך האָב דעם יידנ׳ס קעסטל
אויסגעליידיקט און דעם בלויז
אָנגעפילט מיט ערד, גענומען
ביי דעם ווינקלשטיין פון הויז.

וואָס געווען איז אינעם קעסטל?
דימענטן. ניט שטראָף דערפאַר.
ניט געוואוסט ס׳איז אַ מתנה
פאַר מיין לייטזעליקן האַר.

איצט האָב איך מיין הויז צעוואָרפן
און די ערד דיר צוגעשטעלט,
וועסטו מיט אברהמ׳ס וואַפן
איינעמען די גאַנצע וועלט. —

זאָגט דער קיסר: — גוט, מיר וועלן
אויספּרואוון די ערד און זען. —
און דעם גנב אַרעסטירט ער,
זאָל ער זיצן ביז וואָס־ווען.

ד

און די ערד פּרואווט אויס דער קיסר
און פֿאַרלירט דערביי אַ שלאַכט,
הייסט ער הרג׳ענען דעם גנב,
וואָס האָט אים דערצו געבראַכט.

און איש גם־זו פֿאָרט בשלום
אויפֿן ים, ווי אויף אַ בריק,
און פֿון האַפֿן אויף זיין אייזל
קומט ער אָן אַהיים מיט גליק —

מיט בריליאַנטן אינעם קעסטל
און אַ הלל אויף זיין צונג
פֿאַר די נסים, וואָס זיי זיינען
פֿון אַ וואַכזאַם אויג אַ וואונק.

הוספה

אויף אַ היסב־בעט אין ווייסן,
ווי אַ מלך צו דער סעודה,
זיצט דער תנא־דאוריתא,
וואָס פון גימזו אין יהודה.

זינגט רב נחום, קלינגט איש גם־זו׳ס
קול פאַרטראַכטער, ווי אַ דודע:
— בויט מצרים פּתום, רעמסס
און, ווי ווערים אין אַ הרודע,

קאָרטשען זיך אין ווענט פאַרמויערט
קינדער — לעבעדיקע שטיינער.
וויינען יידן אין גאָט׳ס אויער,
הערט ניט גאָט, ווי יידן וויינען?

הערן— הערט ער, נאָר ער זאַמט זיך.
אָבער ס׳קומט דער איבערראַשער,
שלאָגט מצרים, שפאַלט דעם ים־סוף,
שפּייזט פון לופט, פון שטיין גיט וואַסער. —

און איש גם־זו לאָזט צו וויסן:
— וואונדערלעך איז גאָט׳ס השגחה.
לויבט אים, יידן, פאַר די נסים,
אויף יסורים מאַכט אַ ברכה.

גאָט, דיין וועלט איז ניט, אַזוי ווי
אַ פאַרוואָרלאָזט פעלד אין שמיטה.
שוואַרצט די נאַכט, גם זו לטובה,
די אַשמורה איז די דריטע.

שוואַרץ די נאַכט איז פאַר געבערן,
זי געבערט דעם טאָג בעל־כרחה. —
אַזוי לאָזט איש גם־זו הערן
און תלמידים פיל אים האָרכן.

שלמה המלך און דער אַשמדי

א

קיניגט שלמה, זון פון דוד,
בליצט מיט חכמה און פאַרשטאַנד,
האָט ער זילבער, גאָלד און כבוד,
קלינגט מיט אים אַיעדעס לאַנד.

שלמה׳ס חכמה קומען הערן
מלכים און די מלכת־שבאָ
און זיי כאַפּן זיך ביים שטערן —
אַזאַ חכם איז ניטאָ.

לאָזן אים צורו די גויים,
גייען ניט אויף אים אין קריג.
הייסט דעם בית־המקדש בויען
שלמה, אין זיין שטילן גליק.

ברענגט מען פון לבנון האָלצן,
קיזל, מאַרמאָר — פון די בערג,
גאָלד — פון אופיר, ריין געשמאָלצן,
צו באַצירן שלמה׳ס ווערק.

אַלץ געבראַכט אין רויע שטיקער,
נאָר געצייג פון אייזן — ניט,
ווייל די שווערד פון בייזע קריגער
אויך פון אייזן ווערט געשמידט.

אָבער יידן ווילן פרידן,
„הרג׳ע ניט" איז גאָט׳ס געבאָט,
בויען ס׳הויז פון גאָט די יידן
אָן אַ האַק און אָן אַ דלאָט.

ווי זשע שפּאַלט מען ביימער־שטאַמען?
ווי זשע האַקט מען שטיינער צו?
איז אַ דימענטל אַזאַ מין
ערגעץ דאָ, — מען ווייסט ניט וואו.

שניידט דער דימענט אַלץ, ווי פּוטער,
„שמיר", הייסט ער, דער בריליאַנט,

אָבער ס׳ווייסט נאָר דער ניט־גוטער
וואו ער איז, אין וועמעס האַנט.

ב

קלוג איז שלמה, גרויס -- זיין וויסן,
ווייס ער, אַז ניט אַלץ נאָך ווייס ער,
נאָר אַביסעלע פאַרריסן
איז ביי זיך דער קלוגער קיסר.

לערנט ער שכל פון די בינען,
לערנט ער זינען פון דער סאָווע,
וויל אַליין אַלץ אויסגעפינען
און ער פרעגט ניט ביי קיין נביא.

פרעגט דער קיניג קלוגע מענטשן:
— זאָגט מיר, וואָס איר ווייסט, חכמים,
וועגן דימענט דעם געבענטשטן,
שמיר איז דעם דימענט׳ס נאָמען? —

זאָגן די חכמים שלמה׳ן:
— ווייניק אין דיין אויער, ליידער,
האָבן מיר דיר איינצורוימען.
ס׳ווייס דערפון אַ קינד אין חדר.

ערב־שבת, שטאַרק באַגייסטערט
פון באַשאַפן וועלט און לעבן,
האָט דער בורא נאָך געמייסטערט
און דעם שמיר צוגעגעבן.

מיטן שמיר האָט עס משה
די צוויי לוחות אויסגעשניטן,
אָבער פאַר די זינד די גרויסע
האָבן אים ניט מער די יידן.

וואו ס׳איז איצט דער שמיר, קיסר,
שטייט ניט אין די קלוגע ספרים.
יאָ, מיר זיינען קנאַפּע ווייסער,
ס׳איז דער גייסט פון מענטשן אָרים. —

ענטפערט גייציק קיניג שלמה:
— אָבער איך וועל דאָס אַנטדעקן.
רייצן — רייצט מיך דאָס געהיימע,
ביי די שדים וועל איך פרעגן. —

רופן אָן זיך די חכמים:
— וואָס, די פינצטערע מלאָכים?!
חכם איז דיין צווייטער נאָמען,
אָבער זיי ניט צופיל חכם. —

ג

שלמה האָט אַ הייליק רינגל,
שטייט געקריצט אויף אים גאָט׳ס נאָמען,
שיצט דאָס רינגל פון ניט-גוטע,
אָבער שלמה טוט ניט אָן אים,

ווען ער קלעטערט אויפן לייטער
צו די שדים אויפן בוידעם.
— מיך באַשיצן וועט מיין חכמה, —
טראַכט דער חכם ניט באַשיידן.

פלוצים, שאָקלט מען דעם לייטער
און די שטאַפּלען נעמען סקריפּען,
ברעכן זיך די קני אים אונטער,
פויקט דאָס האַרץ אים אין די ריפּן.

טוט דער חכם אָן דאָס רינגל —
אויס דאָס שאָקלען, אויס דאָס סקריפּען,
ברעכן זיך די קני ניט אונטער,
פויקט דאָס האַרץ ניט אין די ריפּן.

גרייכט דעם בוידעם קיניג שלמה,
זוכט די שדים מיט די אויגן,
אָבער פאַרן שם-המפורש
זיינען אַלע זיך צעפלויגן.

נאָר איין קליין שוואַרציאָרל דאָרטן,
ווי אין סאַזשע איינגעטונקען,

קוקט אַרויס אַפיר דעם קוימען
מיט די אויגעלעך, ווי פונקען.

כאַפּט עס שלמה פאַר די פיסלעך
(שדים האָבן פיס פון עופות), —
כאַפּט עס שלמה, ווי אַ הענדל,
פאַר די פיסלעך הויבט ער אויף עס.

נעמט עס יאָמערן: — באַפריי מיך. —
ענטפערט שלמה אויף זיין יאָמער:
— אויב, שוואַרציאָרל, וועסט דערציילן
וואו עס איז דער דימענט שמיר. —

שווערט זיך יענער ביי דעם טייוול:
— כ'ווייס ניט און עס ווייס ניט קיינער,
חוץ דעם האַר פון אַלע שדים,
חוץ דעם אַשמדאַי אַליין נאָר. —

— וואו זשע האַלט זיך אויף דיין הערשער? —
פרעגט אים שלמה, ווייזט דאָס רינגל:
אָבער זאָג מיר ניט קיין ליגן
מיט דיין פאַלשן גלאַטן צינגל. —

זאָגט דאָס שדל: — כ'וועל דערציילן
און וועל גאָרנישט ניט פאַרפעלן.
אָבער, קיניג, ס'איז מיר שפּל,
לאָז מיך אויף די פיס זיך שטעלן. —

שטעלט אַוועק דאָס שד'ל שלמה,
נאָר פאַרגעסט עס ניט צו בינדן,
ס'זאָל קיין שפיצל אים ניט אָפּטאָן,
אָן אַ זיי-געזונט פאַרשווינדן.

נאָר דאָס שד'ל טראַכט ניט לויפן,
עס באַרימט זיך פאַרן קיסר
מיטן אַשמדאַי, זיין הערשער,
דעם אַלץ-זעער, דעם אַלץ-ווייסער:

— ס'ברענט אין אַשמדאַי אַ נייגיר
מיט פאַרצערנדיקע פלאַמען,
האַלט ער זיך ניט אויף איינערגעץ,
ער זאָל עפּעס ניט פאַרזאַמען.

ס'וויל דער אַשמדאַי אַלץ וויסן,
וואָס פון אויבן און פון אונטן —
אויף דער ערד און אויפן הימל,
אויפן ים און אויף די גרונטן.

שוועבט ער צווישן ערד און הימל
~~טוט דער חכם אָן דאָס רינגל~~ אין זיין אומרויִקן פֿאָרשן,
שטעלט זיך אָפּ נאָר אויף אַ ווײַלע,
ווען עס הייבט אים אָן צו דאָרשטן.

האָט ער אין די הרי־חושך,
וואו נאָך מענטש איז ניט געקומען,
אין אַ באַרגשפּאַלט זיך געגראָבן
אַ געהיימען טיפן ברונעם.

שטעקט אַ שטיין אין מויל פון ברונעם,
אויפן שטיין — אַן אײַזן־ריגל
און דער ריגל איז פאַר'חתמ'עט
מיט דעם גרויסן צווייפלער'ס זיגל.

אויב ס'איז גאַנץ, דעם שטיין פון ברונעם,
ווי פון פלאַש אַ טראָפּן, ציט ער
און זופּט אויס דעם ברונעם וואַסער
און פאַרשטעקט, פאַרזיגלט ווידער.

און דער אומרואיקער פאָרשער
זוכן וויסן לאָזט זיך ווייטער. —
— בייזע חכמה, — מורמלט שלמה
און דאָס שד'עלע באַפרייט ער.

ה

רופט זיין פעלד־מאַרשאַל דער קיניג
און באַשווערט אים: — זיי מיר טריי.

טו מײַן רינגל אָן, בניהו,
גײ און פֿאַנג דעם אַשמדאַי.

נעם די קײט פֿאַר דעם מחבל,
ס'איז אַן אײַזערנע די קײט,
נאָר נאָך שטאַרקער איז גאָט'ס נאָמען,
װאָס אױף איר געשריבן שטײט.

און פֿאַרגעס ניט מיטצונעמען
לאָגלען װײַן און בינטלעך װאָל.
נױג דײַן אױער, הער מײַן אײַנפֿאַל,
כ'װיל ניט רײדן אױפֿן קול. —

הערט בניהו מיט כּװנה,
װאָס דער חכם רױמט אים אײַן
און ער שמײכלט אין די װאָנצעס,
שאָקלט מיטן קאָפּ: — ס'איז פֿײַן. —

און ער ענטפֿערט: — אַזאַ חכם,
װי מײַן האַר, איז ניט פֿאַראַן.
מיט גאָט'ס הילף און מיט דײַן חכמה
װעל איך אױספֿירן דײַן פּלאַן. —

ו

גײט בניהו טעג און װאָכן,
גײט אין זון און רעגנשלאַקס
איבער װיסטע פֿעלדער, װעלדער,
װאו דער שװאַרצער פֿעפֿער װאַקסט.

קומט ער אין די הרי־חושך,
װאָס קײן מענטש האָט ניט באַזוכט,
װאו עס יאָמערט נאָר די סאָװע
און די קראָ די שװאַרצע פֿלוכט.

װאו די עקדישן און שלאַנגען
שפּײַען מיט פֿאַר'סמ'טן שלײַם
און די פֿלעדערמײַז, װי שדים,
פֿליען אָן גערױש, געהײם.

נאָר בניהו אויף זיין פינגער
טראָגט דאָס רינגל, ווייס ער ניט
פון קיין פּחד אין זיין האַרצן,
פון קיין וואַקל אין די טריט.

זוכט ער אין די הרי־חושך
און די פּעק געדולדיק טראָגט
און געפינט דעם שטנ׳ס ברונעם,
ווי דאָס שד׳ל האָט געזאָגט, —

צוגעריגלט און פאַרזיגלט
איז דער שטיין אין ברונעמ׳ס מויל.
מאַכט בניהו ניט קיין שיהיות,
וואָס צו טאָן דאָך ווייס ער וואויל.

גראָבט אַ גרוב — פון ברונעם טיפער,
ברעכט אין ברונעמ׳ס וואַנט אַ לאָך,
לאָזט אין גרוב אַריין דאָס וואַסער
און פאַרשטאָפּט מיט וואָל דעם בראָך.

און ער גראָבט אַ גרוב אַ פלאַכע,
ברעכט אין ברונעם נאָך אַ לאָך,
גיסט אַריין דעם וויין אין ברונעם
און פאַרשטאָפּט מיט וואָל דעם בראָך.

און פאַרשאָטןביידע גריבער
און אַ יעדן שפּור פאַרווישט,
קריכט בניהו אויף אַ צעדער
און ער וואַרט — און ניט אומזיסט.

ז

ווי אַ שטורעם אויף אַ כמאַרע,
אויף די שוואַרצע ריזן־פליגל
קומט דער אַשמדאַי צופליען
צו דעם ברונעם מיטן זיגל.

ברענען, פלאַרשן זיינע אויגן,
ווי די בליצן פון געוויטער,

און דעם שווערן שטיין פון ברונעם,
ווי פון פלאַש אַ פּראָפּן, ציט ער.

שוימען ווייס די שוואַרצע ליפּן,
גלאַנצט פון שווייס דער שוואַרצער שטן,
זופּט ער אויס דעם גאַנצן ברונעם
מיט איין צי פון הייסן אָטעם.

און פאַרשטעקט צוריק דעם ברונעם
און פאַר׳חתמ׳עט מיט זיין זיגל.
פּלוצים פילט ער אַזאַ שווערקייט
אין די פיס און אין די פליגל.

פאַלט דער אַשמדאַי אַנידער,
ווערט אַנשלאָפן, ווי אַ טויטער.
קריכט פון בוים אַראָפּ בניהו,
שמידט אים אין דער קייט דער גרייטער.

אַז דער אַשמדאַי ווערט ניכטער,
הייבט ער אָן די קייט צו רייסן,
זאָגט בניהו: — זע, גאָט׳ס נאָמען,
וואָס איז שטאַרקער נאָך פון אייזן. —

וואַרפט דער אַשמדאַי זיך אונטער,
מורמלט: — ווייַן מאַכט שפּאָט פון שיכור. —
זאָגט בניהו: — שלמה׳ס ווערטל . . .
קום, כ׳וועל פירן דיך צום זיגער. —

ח

האַלט די קייט אין האַנט בניהו,
גייט פאָראויס און פירט זיין פאַנג,
וואַרפט אַן אויג און נויגט אַן אויער
צו דעם טאַקט פון קייט׳ס געקלאַנג.

און מיט איבעריקע פליגלען
אויף די הינערשע צוויי פיס
גייט דער אַשמדאַי פון הינטן,
ווי אַ שוואַרצער האָן — אַ ריז.

בייז איז ער און חורבן זייט ער
אויף זיין וועג — ניט מיר, ניט דיר,
פון זיין טראָט פאַרזינקען גערטנער,
ביימער פאַלן פון זיין ריר.

גיט ער זיך אַ קראַץ אין מויער,
קראַכט ער און צעפאַלט אויף שטויב,
און פון אַלע מענטשן לאַכט ער,
וואָס זיי זיינען בלינד און טויב . . .

מיט דער קייט און מיטן ריגל
שרעקט זיך ניט בניהו׳ס האַרץ,
נאָר עס פילט די פאָרכט פון אָפּשיי
פאַרן חכם, וואָס איז שוואַרץ.

פירט דעם אַשמדאַי בניהו
און ער היט און פאָרשט זיין פאַנג,
וואַרפט אַן אויג און נויגט אַן אויער
צו דעם טאַקט פון קייט׳ס געקלאַנג.

ט

טעג און וואָכן פירט בניהו
אויף דער קייט דעם אַשמדאַי,
מענטשן קומען זיי אַנטקעגן,
מענטשן גייען זיי פאַרביי.

איינמאָל גייט אַ בלינדער בעטלער,
ליגט אין וועג אַ שטרויכלשטיין,
ס׳קאָן דער אָרימער נאָך פאַלן
און צעברעכן זיך אַ ביין.

איידער ס׳קומט צו הילף בניהו,
פעדערט זיך דער אַשמדאַי
און ראַמט אָפּ דעם שטיין באַצייטנס;
גייט זיין וועג דער בלינדער פריי.

פרעגט בניהו אַ געפּלעפּטער:
— ווי קומט מיטלייד צו אַ שד? —

נאָר דער שוואַרצער מלאך ענטפערט,
פון בניהו׳ן לאַכט און שפּעט:

— אָט דער בלינדער איז אַ צדיק,
ווער עס העלפט אים, איז געבענטשט.
האָב איך דיר עס ניט פאַרגונען,
דו אומוויסנדיקער מענטש. —

איינמאָל וואַקלט זיך אַ שיכור,
און ער פאַלט אינמיטן גאַס,
און אין בלוט און בלאָטע וויינט ער,
זוכט זיין טרייסטנדיקע פלאַש.

קומט דער אַשמדאַי צו הילף אים,
ווי אַ פאָטער, נעמט אים איין,
וואַשט די וואונד, ווישט אָפּ די טרערן
און דערלאַנגט די פלאַש מיט ווייַן.

שטוינט בניהו: — העלפסט אַ שיכור? —
זאָגט דער אַשמדאַי און קוועלט:
— זאָל ער האָבן עולם־הזה
און פאַרלירן יענע־וועלט. —

ציט אַ חתונה מיט קלעזמער,
ציט אַ פריילעכע פאַרביי.
— טראַגי־קאָמישע בעל־שמחה׳ס, —
זאָגט מיט גאַל דער אַשמדאַי:

— וויסן ניט, אַז ס׳איז דעם חתן
נאָך דער חתונה באַשטימט
ער זאָל שטאַרבן, איבערלאָזן
אַן אלמנה אָן אַ קינד. —

— נעם אַ מאָס און מאַך אַ מוסטער,
ניי מיר שטאַרקע שיך אַ פּאָר, —
זאָגט אַזוי אַ קונד צום שוסטער:
שיך צו טראָגן זיבן יאָר. —

לאַכט פון אים דער שוואַרצער מלאך:
— נאַריש איז דער מענטש, פאַרוואָר.
זיבן יאָר וועט ער ניט ציען,
ניי אים שיך אויף זיבן יאָר. —

זיצט אַ וואָרזאָגער, אַ חכם,
קוקט אַריין אין אַ קרישטאָל,
זעט ער, וואָס עס איז פאַרגאַנגען,
און וואָס קומען וועט אַמאָל.

לאַכט דער טייוול: — אַלץ דיר זעט ער,
חוץ דעם אוצר אונטערן נאָז.
וואו ער זיצט, איז גאָלד באַגראָבן
און דער חכם קוקט אין גלאָז. —

י

קומט דער אַשמדאַי געפאַנגען
אין דעם קיניגלעכן הויף,
לאָזט אים שלמה דריי טעג וואַרטן
און ער נעמט אים ענדלעך אויף.

נעמט דער אַשמדאַי אַ שטעקן
און פיר איילן מעסט ער אָפּ
און ער זאָגט אַזוי צו שלמה׳ן:
— אָט אַזויפיל, קלוגער קאָפּ,

ערד באַדאַרפסטו אויף אַ קבר,
נאָר ס׳איז ווייניק דיר די וועלט.
ווילסטו נאָך אויך מיך באַהערשן,
שטערבלעכער, געגנאַרטער העלד? —

ענטפערט קיניג שלמה רואיק:
— יאָ, עס וואַרט אויף מיר דער טויט,
וויל איך אין מיין קורצן לעבן
עפּעס האָבן אויפגעבויט.

און איך וואָלט באַהערשט דיך, משחית,
און געטאָן עס ניט אומזיסט —
מיט דיין וויסן, וואָס מאַכט חרוב,
וואָלט איך אויפגעבויט די וויסט.

אָבער פריי זיך, שלאַנג דו שלויע,
איך בין נאָך, ווי אָדם, פויל
און מיך רייצן טויזנט חוה׳ס
און פאַרפירן מיט דיין מויל.

און עס שטרייטן אין מיין האַרצן
בויער׳ס גייץ און לעביונג׳ס פרייד,
און די חכמה אויך פאַרפירט מיך —
כ׳טו ניט, וואָס אין פּסוק שטייט.

מיט דער חכמה קומט אויך גדלות,
כאָטש איך ווייס פון דער געפאַר
און האָב מורא, אַז מיין חכמה
וועט נאָך מאַכן מיך צום נאַר.

יאָ, מיין בויער׳ס גייץ איז מעסיק
און איך בוי דערווייל גאָט׳ס הויז;
וועל איך האַלטן דיך געפאַנגען
נאָר ביז וואַנען כ׳בוי עס אויס, —

זאָלסט ניט שטערן, אויך מיר זאָגן
וואו ס׳געפינט זיך דער ברילִיאַנט,
דער געבענטשטער דימענט שמיר.
נו, דערצייל, ביסט אין מיין האַנט. —

יא

זאָגט דער שטן: — מיטן שמיר
האָב איך גאָרנישט ניט צוטאָן.

גאָט האָט אים פון תהום באַשאַפן
און אים אומגעקערט צום תהום.

און דער שר פון תהום פאַרטרויט אים
נאָר צום אויערהאָן אַליין,
צו דעם האָן דעם פעלדזן־שפּאַלטער,
וואָס ער ציט אַרויס פון שטיין

גרינע גראָזן, פייכטע ריטלעך
און דאָס וואַסער, וואָס באַגיסט,
און עס נעמען בליען וועלדער,
וואו געוועזן איז פריער וויסט.

האָט דער אויערהאָן געשוואוירן
ביי זיין קאַם און ביי זיין באָרד,
אַז דעם שמיר וועט ער היטן,
און דער אויערהאָן האַלט וואָרט.

ער באַהאַלט אים פון די שטערן
און פאַרבאָרגט אים פון דער זון;
וואו ער האַלט אים ווייסט ניט קיינער —
ניט זיין הענדל, ניט זיין הון.

וואוינען — וואוינט ער דאָרטן טאַקע
אין אַליין געפלאַנצטן וואַלד,
אין די בערג, אין אויסגעהאַקטן
מיטן שמיר פעלדזן־שפּאַלט.

און אַ נעסט מיט קליינע קינדער
האָט דער טרייער אויערהאָן;
דער געטרייער שטאָלצער טאַטע
האָדעוועט אַליין זיי אָן.

דאָס איז אַלץ, וואָס כ׳קאָן דיר זאָגן, —
גיט דער אַשמדאַי אַ ברום.
שמידט אים שלמה אין אַ תפיסה
מיט מזוזות רונד אַרום.

יב

שיקט בניהו'ן קיניג שלמה
און אַזוי אים זאָגט ער אָן:
— גיי צום שומר פון דעם שמיר,
צו דעם טרייען אויערהאָן.

היטן טריי האָט ער געשוואוירן,
זע, ניט ברענג אים צו קיין זינד,
נאָר אַ שומר איז ניט שולדיק,
ווען ער ווערט געשלאָגן בלינד.

מאַך אים בלינד נאָר אויף אַ ווײַלע,
זיין געוויסן זאָל זיין ריין,
אָן זיין ווילן, אָן זיין וויסן
קריג אַרויס דעם איידלשטיין.

נעם אַ גראָב שטיק גלאָז אַ רונדיקס
פון געשליפענעם קרישטאָל.
נויג דיין אויער, הער מיין איינפאַל,
כ'וויל ניט ריידן אויפן קול. —

הערט בניהו מיט כוונה,
וואָס דער חכם רוימט אים איין
און ער שמייכלט אין די וואָנצעס,
שאָקלט מיטן קאָפּ: — ס'איז פיין. —

און ער ענטפערט: — אַזאַ חכם,
ווי מיין האַר, איז ניט פאַראַן.
מיט גאָט'ס הילף און מיט דיין חכמה
וועל איך אויספירן דיין פּלאַן. —

יג

גרינג און פריילעך גייט בניהו,
גייט אין זאַמד און גייט אויף גראָז,
גאָרניט אין זיין פּעקל טראָגט ער,
חוץ דאָס רונדיקע שטיק גלאָז.

קומט ער אין די בערג די וויסטע —
האַרטער שטיין און שטייפער ווינט,

דאָ און דאָרט אַ בייזער דאָרן —
מיטאַמאָל ער זעט — עס גרינט.

אין אַ ראַם פון האַרטע פעלדזן
אויף בייז־וואונדער אינדערווילד —
גרינט אַ וואַלד מיט מילדע בלעטער,
וואָס די ליבע זון באַגילט.

און פון דאָרט, ווי פון אַ ישוב,
הילכט דאָס קרייען פון אַ האָן.
איילט צום גרינעם וואַלד בניהו
און ער קומט אַהינצו אָן.

וואַלד און שאָטן, נאָר אַ זונשטראַל
ווייזט אַ נעסט אין טיפן גראָז.
ווייס בניהו וואָס צו טאָן שוין,
לייגט ער אויפן נעסט דאָס גלאָז.

און אַליין אין גראָז באַהאַלט זיך,
קוקט, נאָר גיט זיך ניט קיין ווייז.
קומט דער אויערהאָן צופליען
מיט אַ פולן שנאָבל שפּייז.

וויל ער האָדעווען די קינדער,
טיילט זיי אָפּ פון אים דאָס גלאָז;
פּיקט ער, קאָן ער ניט צעברעכן
און צעבלוטיקט זיך די נאָז.

און די קינדער וויינען ביטער,
ווייַנט דעם טאַטנס האַרץ מיט זיי,
און דער האָן, דער פעלדזן־שפּאַלטער,
טרייסט די קינדער מיט אַ קריי,

און ער פליט און ברענגט דעם שמיר,
נאָר ווי קריצן הויבט ער אָן,
וואַרפט אַ הויפן ערד בניהו
אין די אויגן פון דעם האָן.

שרייט ער אויס אין בלינדן פּחד,
פֿאַלט פֿון מויל דער וואונדער־שטיין. —
און בניהו קושט דעם שמיר
און דעם שומר וואַשט ער ריין...

יד

קומט בניהו מיטן שמיר,
גיט אים שלמה׳ן אין דער האַנט,
רופֿט די בוימייסטערס דער קיניג
און פֿאַרטרויט זיי דעם בריליאַנט.

שניידט דער שמיר אַלץ, ווי פּוטער,
און נאָך שנעלער פֿון אַ בליץ
ראַנדיק, רונדיק — לויט דעם ווילן
פֿון דער האַנט, וואָס מאַכט דעם קריץ.

שניידט פֿון קיזל ווינקל־שטיינער,
שניידט דאָס מאַרמאָר פֿאַר די ווענט
פּיקס און פֿאַרטיק פֿאַר די בויערס,
פֿאַר די טויזנטער פֿאָר הענט.

בויען זיי דעם בית־המקדש
אָן אַ האַק און אָן אַ דלאָט,
אויפֿן שיינעם באַרג מוריה
בויען זיי דאָס הויז פֿון גאָט.

זיבן קיילעכדיקע יאָרן
דויערט ביז מען בויט עס אויס.
שטיין פֿון דרויסן, האָלץ און גינגאָלד
איז פֿון אינווייניק דאָס הויז.

און מען ברענגט אַהין דעם אָרון
מיט די לוחות פֿון געבאָט
און אַ בלענדיק־ווייסער וואָלקן
הויערט אויפֿן הויז פֿון גאָט.

טו

רופט צונויף זיין פֿאָלק דער קיניג,
שפּרייט די הענט אין חסד אויס
און ער בענטשט גאָט׳ס פרומע סטאַדע
און באַנייט גאָט׳ס הייליק הויז.

און דאָס פֿאָלק גיט אָפּ אים כבוד:
— שלמה, ביסט דער קליגסטער מענטש,
ביסט פֿון אַשמדאַי נאָך קליגער,
גאָט אַליין האָט דיך געבענטשט. —

מאַכט אַ גרויסע סעודה שלמה,
גיסט זיך וויין, ווי וואַסער, פריי,
שרייט מען: — לעבן זאָל דער קיניג,
וואָס באַצווינגט דעם אַשמדאַי. —

טרינקט דאָס פֿאָלק און ס׳טרינקט אויך שלמה
ביז אין שפּעטער נאַכט אַריין
און ס׳איז גוט אים אויפֿן האַרצן
אי פֿון כבוד, אי פֿון וויין.

גייט אַ שטאָלצער, קיניג שלמה
צו דער תפיסה, וואו פֿאַרשפּאַרט
זיצט זיין פֿאַנג שוין זיבן יאָרן
און אויף דער באַפרייאונג וואַרט.

עפנט ער די טיר, איז דאָרטן,
גלייך ווי אין אַ קוימען, שוואַרץ,
נאָר, ווי ברענענדיקע סאַזשע,
גליט אַ בליק און קוקט אין האַרץ.

און דער בליק ווערט אָנגעצונדן
און צעפֿלאַקערט זיך, ווי האָלץ, —
צי פֿון שמחה צי פֿון צאָרן,
ווען ער מערקט דעם קיניג׳ס שטאָלץ.

ס׳ברענט אַזוי מיט זיינע אויגן
אין דער נאַכט דער אַשמדאַי.

זאָגט אים שלמה, — קום, געשמידטער,
און איך וועל דיך לאָזן פריי. —

טז

אויסן שטאָט פירט קיניג שלמה
דעם געשמידטן אויף דער קייט,
זינקט אין שלאָף ירושלים
אַ געזעטיקטע מיט פרייד.

שלאָפן שיכור׳ע די וועכטער,
נאָר צערייצט פון אַשמדאַי
שלאָפן ניט די הינט און וואָיען
מיט אַ גרויליק בילעריי.

זאָגט צום שוואַרצן מלאך שלמה:
— זע, דו ביסט ביי מיר אין האַנט,
איז מיט וואָס זשע ביסטו שטאַרקער
פון אַ מענטשן מיט פאַרשטאַנד? —

ענטפערט אים דער שוואַרצער מלאך:
— ניט דיין חכמה האָט געזיגט,
נאָר דער כוח פון גאָט׳ס נאָמען
האָט דעם קריג פאַר דיר געקריגט.

נעם די קייט פון מיר אַרונטער,
וואָס איז שטאַרק נאָר מיט דעם שם,
און דאָס רינגל פון דיין פינגער
צי אַראָפּ — און זיג אָן דעם. —

און ס׳באַנאַרישט זיך דער חכם —
צי פון גדלות, צי פון וויין —
און ער טוט דעם שטנ׳ס ווילן,
ביידע זאָלן גלייכע זיין.

און דער אַשמדאַי פאַרשלינגט אים,
ווי אַ קערנדל — אַ האָן,
און צעשפרייט די ריזן־פליגל, —
אין דער ערד שפּאַרט איינעם אָן

און דעם צווייטן אינעם הימל, —
און דעם חכם שפּייט ער אויס,
און פֿאַרוואַרפֿט אים אין אויסרייסן,
ווי אַ שטורעם אין צעברויז.

און, פֿאַר שלמה׳ן אַ פֿאַרשטעלטער,
טוט דער אַשמדאַי זיך אָן
אויף די הינער־פֿיס צוויי זאָקן
און ער זיצט אויף שלמה׳ס טראָן.

יז

ווייט פֿאַרוואָרפֿן פֿון זיין קרוינשטאָט,
פֿון זיין קיניגלעכן הויף,
אַ צעביילטער, אַ צעקיילטער
כאַפּט זיך קיניג שלמה אויף.

דעם אַנטקרוינטן קאָפּ באַטאַפּט ער
מיט די פֿינגער אָן דעם רינג
און מיט חרפּה און מיט ווייטיק
ער דערמאָנט זיך אין אַלצדינג.

יאָ, ביסט נאַריש, שטאָלצער חכם,
ווען דו ווילסט דערגיין אַ סוד
מיט דער הילף פֿון טייוול ליבערשט,
איידער מיט דער הילף פֿון גאָט.

קוקט אויף זיינע קליידער שלמה —
ניט קיין שפּור פֿון זייער גלאַנץ —
שוואַרץ פֿון קויט דאָס ווייסע זיידנס
און קיין פֿאָדעם איז ניט גאַנץ.

לאָזט זיך שלמה, ווי אַ שלעפּער,
איבער פֿרעמדע הייזער גיין.
— איך בין שלמה, קיניג שלמה, —
זאָגט דער בעטלער מיט געוויין.

קייכן מענטשן פֿון געלעכטער,
שרייען אויפֿן שלעפּער אָן:

— ביסט משוגע, זעלבסט־געקרוינטער,
שלמה קיניגט אויף זיין טראָן. —

און די טיר פאַר אים פאַרהאַקט מען,
און מען וואַרפט פון טרעפּ אַראָפּ,
און ס׳פאַרפאָלגן אים די קינדער,
שטיינער וואַרפן אים אין קאָפּ.

יח

וואָגלט שלמה, ווי אַ בעטלער,
אין זיין האַנט אַ וואַנדערשטאָק.
יאָמערט שלמה: — שטעקן מיינער,
דו ביסט אַלץ, וואָס איך פאַרמאָג.

ליבע מענטשן, זעט, אַ קיניג
האָט באַהערשט אַ גאַנץ רייך לאַנד
און אַצינד באַהערשט דער שטאָלצער
נאָר דעם שטעקן אין זיין האַנט. —

קוועטשן מענטשן מיט די פּלייצעס,
גוטע מאַכן זיך ווי טויב,
שאָקלען מיט די קעפּ און מורמלען:
— אַז מען זאָגט משוגע, — גלויב. —

און די בייזוויליקע מענטשן
טוען שלמה׳ן שפּיצלעך אָפּ,
רופן אים: — אַדוני מלך, —
און באַקרוינען מיט אַ טאָפּ.

נאָר אַמאָל פּאַסירט, אַז איינער
גלויבט שוין שלמה׳ן און פילט מיט.
ער פאַרבעט אים אויף אַ מאָלצייט,
נאָר פאַרביטערט זיין געמיט.

גרייט אַ טיש, ווי פאַר אַ מלך —
ווין און רינדפלייש — לויטער שמאַלץ,
נאָר אַז שלמה נעמט זיך עסן,
שיט ער אויף די וואונדן זאַלץ:

— ווי די אויגן, וואָס זיי זעען
און זיי ווערן גאָרניט בלינד.
ביסט אַמאָל געווען אַ קיניג
און אַן אָרימאַן אַצינד.

ביסט געווען דער גרעסטער חכם
און אַצינד דער גרעסטער נאַר.
ווי די אויגן, וואָס זיי זעען,
ווי געפאַלן איז מיין האַר. —

טוט דעם גאַסט אַ קלעם ביים האַרצן
און צום גומען איז ניט זיס
ניט דער וויין און ניט דאָס רינדפלייש
און ער הויבט זיך אויף פון טיש.

יט

— גאָט, פון מיינע פריינט באַהיט מיך, —
מורמלט שלמה אין זיין פיין:
בעסער איז אַ שטיין פון שונא,
ווי פון חבר גיפט אין וויין. —

און דערפאַר, אַז ס׳קומט אַ צווייטער
און ער פאַלט צו זיינע פיס:
— טו מיר אָן דעם כבוד, קיניג,
ניט פאַרשעם מיין אָרים טיש. —

פרעגט אים שלמה: — ווילסט מיר אָפּטאָן,
ווי דער גביר האָט אָפּגעטאָן,
און באַווייזן מיך ביים לעבן,
עלעהיי אַ בר־מנן? —

שווערט זיך יענער: — ניין, מיין קיניג.
אמת, אָרים איז מיין ברויט,
אָבער מיט אַ שמייכל וועל איך
מאַכן זיס מיין זויערקרויט. —

און ער ברענגט אים אין זיין שטיבל
און ער וואַשט אים הענט און פיס,

גיט אים זויערקרויט צו עסן
און ער טרייסט אים, שמייכלט זיס:

— צוגעזאָגט האָט גאָט דיין פּאָטער
ס׳זאָל ניט ווערן אָפּגעטאָן
די מלוכה פון זיין זאָמען,
אויף זיין צוזאָג שפּאַר זיך אָן.

מיט איין האַנט טוט גאָט באַשטראָפן,
היילן — מיט דער צווייטער האַנט;
האָף צו גאָט, ער וועט דיך ברענגען
צו דיין פריערדיקן שטאַנד. —

דאַנקט אים שלמה אַ געטרייסטער,
גיט אַ גלייכווערטל אַ זאָג:
— בעסער זויערקרויט מיט האָפנונג,
איידער רינדפלייש מיט אַ קלאָג. —

כ

וואַנדערט שלמה מיט זיין שטעקן
לאַנגע טעג און קומט צוגיין
אין זיין שטאָט ירושלים,
וואו ער קאָן אַ יעדן שטיין.

דאָ איז ער אַ פּרינץ געוואָקסן,
דאָ געזעצט זיך אויפן טראָן
און אַצינדער, ווי אַ בעטלער,
אין זיין קרוינשטאָט קומט ער אָן.

דאָ האָט ער געבליצט מיט חכמה
און געהערט האָט יעדעס לאַנד,
אָבער איצטער ווער וועט גלויבן,
אַז ס׳איז קלאָר נאָך זיין פאַרשטאַנד?

גייען אים פאַרביי באַקאַנטע,
נאָר זיי קוקן זיך ניט אום —
מאַלע־וואָס אַ בעטלער דאָרטן
מיט אַ שטעקן גייט אַרום.

טאָמער קוקט ווער אין זיין פּנים,
קוקט אַזוי פֿאַרוואונדערט אָן,
גיט ער מיט דער האַנט אַ מאַך באַלד —
שלמה זיצט דאָך אויפֿן טראָן.

נאָר די הויף־הינט, ווילד פֿון שמחה,
שפּרינגען, טאַנצן אַרום אים,
דרייען מיט די עקן, פּישטשען
מיט אַ פֿעשטשענדיקער שטים.

כא

קומט צו די סנהדרין שלמה.
— איך בין שלמה, — זאָגט ער זיי.
וואַרפֿט מען אים אַרויס אין דרויסן:
— ביסט משוגע, גיי דיר, גיי. —

נאָר אויף מאָרגן קומט ער ווידער:
— הערט, רבותי, כ׳בין ניט דול.
ס׳האָט דער אַשמדאַי פֿאַרשטעלט זיך
און געזעצט זיך אויף מיין שטול. —

נעמט מען פֿאָרשן ביי בניהו׳ן,
זאָגט ער: — שוין אַ לאַנגע צייט,
זינט איך האָב געזען דעם קיניג,
זינט מען האָט גאָט׳ס הויז באַנייט. —

פֿרעגט מען אין געהיים די דינער
פֿונעם קיניגלעכן הויף,
זאָגן זיי, אַז עפּעס מאָדנע
פֿירט זיין מאַיעסטעט זיך אויף.

קיין סאַנדאַלן טראָגט ער מער ניט,
זאָקן טראָגט זיין מאַיעסטעט,
גייט אין זאָקן אין זיין פּאַלאַץ,
שלאָפֿט אין זאָקן אין זיין בעט.

איז די זאַך ביז גאָר פֿאַרדעכטיק,
עצה׳ט שלמה וואָס צו טאָן
און בסוד מיט אַש באַדעקט מען
דעם צופֿוסנס פֿון דעם טראָן.

טרעט אַריין אין אַש דער קיניג,
זעט מען פֿיסטריט פֿון אַ האָן,
ווייסט מען, אַז דאָ האָט מען טאַקע
מיטן אַשמדאַי צו טאָן.

טרייבט מען אים צו אַלדי־רוחות
מיט גאָט׳ס נאָמען אויף אַ רוט,
מאַכט ער ניט קיין לאַנגע שיהיות
און ער ווערט ניט די מינוט.

און מען זעצט אַרויף דעם בעטלער
אויפֿן טראָן פֿון עלפֿאַנטביין
און ס׳צעווײנט זיך קיניג שלמה
מיט אַ גליקלעכן געוויין.

ווען די אָבות און אמהות
זייַנען געווען קינדער

אברמעלע אָבינו

א

זאַמד אין פאַלע פון זיין העמדעלע
האָט אַברמעלע אָבינו,
ציילט ער זעמדעלע נאָך זעמדעלע
מיט אַן אָנגעשטרענגטער מינע.

אויף דער האַנט־פלאַך ציילט ער, זונדערט ער
איינס פון צווייטן, ווי אַן אַלטער,
ציילט אַריין שוין אין די הונדערטער
און פאַרפּלאָנטערט זיך — וואו האַלט ער.

גייט ער מיטן זאַמד אין העמדעלע
און ביים טאַטן תרח מאָנט ער:
— צייל מיר איבער יעדעס זעמדעלע,
איך האָב זיך אין צאָל פאַרפּלאָנטערט. —

זאָגט דער טאַטע: — אוי, אַברמעלע,
ציילן נעם איך זיך ניט אונטער.
כ׳קלעפּ דיר בעסער אויס אַ לעמעלע,
אָבער וואַרף עס ניט אַרונטער. —

און דער סקולפּטאָר מאַכט אַ לעמעלע
פאַר זיין זונעלע דעם קליינעם,
נאָר ס׳צעברעכט עס באַלד אַברמעלע:
— טאַטע, זע, עס איז אַ ליימענס . . . —

ב

אויף זיין בעטל ליגט אַברמעלע
ביי דעם פענצטער און איז וואַך,
ברענען מיט אַ לויטער פלעמעלע
שטערן ליכטיקע אַ סך.

נעמט ער ציילן מיטן פינגערל:
— איינס, און צוויי, און דריי, און פיר. —
נאָר ס׳פאַרפּלאָנטערט זיך דאָס ייִנגעלע,
שטערן זיינען אָן אַ שיעור.

וויינט אַברמל אַ פאַרוואונדעטער,
שרייט אַ פּחד פון זיין האַלדז,
פרעגט אַברמל אַ פאַרוואונדערטער:
— ווער האָט דאָס באַשאַפן אַלץ? —

ברענגט אים תרח געטער עטלעכע
און ער גלויבט ניט, וואָס ער האָרכט, —
ס׳רעדט אַ קינד פון זאַכן געטלעכע,
ווי אַן אַלטער מאַן אין פאָרכט.

לערנט תרח מיט זיין ייִנגעלע:
— די באַשעפער זיינען זיי.
פאַר די געטער אין אַ ווינקעלע
אויף די קני אין תפילה שטיי. —

— אָבער, טאַטע, — זאָגט אַברמעלע:
אָט די געטער זיינען שטיין.
ווי דו האָסט געמאַכט דאָס לעמעלע,
האָסטו זיי געמאַכט אַליין. —

ג

גאַפט אַברמל אויף די שטערן
און אויף דער לבנה גאַפט
און מיט אויגן פול מיט טרערן
זוכט ער גאָט, וואָס אַלץ באַשאַפט.

שטייען שטערן אויף די ערטער,
אָבער די לבנה שוועבט,
פריידט זיך, פינקלט דער פאַרטערטער,
זאָגט ער: — דאָס איז גאָט, וואָס לעבט.

די לבנה האָט באַשאַפֿן
ערד און הימל, שטערן, זאַמד. —
און אַברמלס אויגן גאַפֿן,
און אַברמלס פּנים פֿלאַמט.

נאָר די פֿאַלשע געטין לעשט זיך,
ווי אַ פֿראָסטער שטערן, אויס,
ווען די זון מיט איר פֿאַרמעסט זיך
און פֿון הימל טרייבט אַרויס.

און אַברהמלס האַרץ איז ליידיק
און די אויגן — פֿול און נאַס,
נאָר זיי שטראַלן ווידער פֿריידיק,
ווי די זון פֿון פֿוטערפֿאַס.

ציט ער זיך אַן אויסגעוויינטער,
ווי אַ בלימל, צו דער זון.
זי האָט אַלץ באַשאַפֿן, מיינט ער,
יעדעס בלימל ווייס דערפֿון.

נאָר די זון גייט אונטער אויכעט,
זי איז נאָר דאָס ווערק פֿון גאָט.
זאָגט אַברמל: — כ׳בין ניט זוכה,
גאָט, צו זען דיך, ביסט אַ סוד.

אָבער זע איך דיינע מעשים,
ווייס איך, אַז דו ביסט פֿאַראַן.
דאַרפֿסט ניט, גאָט, דיין פּנים ווייזן,
ס׳איז געננוג שוין, וואָס איך אַן. —

יצחקל אָבינו

א

הונדערט יאָר איז אַלט אַברהם
און, ביז ניינציק אַן עקרה,
האָט געבוירן אים אַ יינגל
אויף דער עלטער שרה.

לאַכן, שטוינען טאַטע־מאַמע —
מאַכט דאָ גאָט אַ טעות?
גיבן זיי דעם זון אַ נאָמען
יצחק — אַ קאַטאָוועס.

הייסט ניט זשאַלעווען אַברהם
פאַר זיין בן־זקונים
פויגלמילך און מאַרצעפּאַנעס,
איינגעמאַכץ פון בלומען.

און עס קעכלט איר בן־יחיד
די באַגליקטע שרה, —
אַז ער שלינגט אַראָפּ אַ ביסן,
זאָגט זי: — קיין עין־הרע. —

אָבער יצחקל אָבינו
נעמט זיך גאָרניט איבער,
פאָלגט דעם טאַטן, פאָלגט די מאַמע,
איז אַ לאַם אַ ליבער.

נאָר אויך, ווי אַ לאַם אַ שטילער,
גרוילט ער אָן אַ טענה,
ווען ער זעט אַברמען שעכטן
די קרבנות זיינע.

ב

ווי אַ פּרי, — קיין עין הרע, —
וואַקסט זיך יצחקל אָבינו,
רוישט די אַלטע מוטער שרה,
ווי אַ בוים מיט בלעטער גרינע.

און זי פלאַטערט, און זי פּאָכעט,
ווי אַ פּאַלמע מיט די פעכער,
און זי שטיפט מיט איר בן־יחיד,
לאַכט פון יצחקלען נאָך העכער.

שטיל איז יצחקל אָבינו,
לאַכן — לאַכט ער, ווי ניט גערן, —
ניט פון גרויס געלעכטער רינען
פון די אויגעלעך די טרערן.

עפּעס אָנט ער אַ געפּלאָגטער —
איז עס שולד צי ס'איז רחמנות? —
און דער מוטער שרה זאָגט ער:
— לאָמיר שפּילן אין קרבנות.

בינד מיך, מאַמע, ווי דער טאַטע
בינדט די שעפּסן אויף די שטיינער.
איך וועל ליגן תמ'עוואַטע,
ווי אַ לעמעלע אַ קליינער. —

— האָרך אַן איינפאַל, — זאָגט פאַרציטערט,
שיעור ניט טויט, די מוטער שרה:
— אַלע שעפּסן, אַלע ווידערס
פאַר איין יצחק אַ כפרה. —

ג

גוט און פרום איז יצחקל אָבינו,
היט אים שרה הינטער ווענט און טירן,
אַז די פרעמדע גאָטלאָזע מדינה
זאָל פון וועג אים ניט אַרונטערפירן.

האָט אַ ברודער יצחקל אָבינו —
פון איין טאַטן, ניט פון איין מאַמען —
האָט דער ברודער אויגן גרין פון קנאה
און אַ בלויען פנים, פול מיט שראַמען.

ישמעאל הייסט ער ביי זיין מאַמען הגר,
נאָר ביי לייטן פרא־אָדם הייסט ער,
ווייל ער איז אַ ווילדער מענטש, אַ שלאָגער,
יעדן שלאָגט ער, קלעפּ פון יעדן לייזט ער.

מישט ער זיך מיט גויים, געצנדינער,
פרעמדע געטער דינט אַברהמס זאָמען;
איז ער יצחק'לען אַ ניט פאַרגינער
פאַר דער גרויסער ליבשאַפט פון אַברמען.

לאַכט ישמעאל מיט אַ שלוי געלעכטער:
— גוטער יצחקל, מען האָט פאַרשפּאַרט דיך,
אָבער פויגל־פריי בין איך, דער שלעכטער.
פאָלג מיך און לאָז אָפּ דער מאַמעס פאַרטוך.

שלאָג זיך מיט די קינדער פון די שכנים,
זיי אַ העלד, ניט זיי צוריקגעצויגן.
געטער האָב, ווי פיל דו ווילסט, ניט איינעם,
וואָס דו זעסט אים ניט מיט דיינע אויגן. —

הערט עס שרה, לויפט זי צו אַברמען:
— זאָלסט דעם פרא־אָדם שוין פאַרטרייבן.
אַלטער, אויב עס פוילט דיין לעצטער זאָמען,
וועט דיין גלויבן אָן אַ יורש בלייבן. —

יאַנקעלע אָבינו און עשו׳ל

א

האָט די מוטער רבקה קינדער צווײ,
ראַנגלען זיך צווײ ליבעס אין איר האַרץ. —
דאַכט זיך, צווילינג־ברידער זײנען זײ,
נאָר ס׳איז אײנער רויט, דער צווייטער — שוואַרץ.

האָט דער רויטער הענטעלעך פון שטאָל,
מוסקולירטע אָרעמס — גראָבע שטריק,
האָט דער שוואַרצער פײפעלעך אין קול
און אַ חלום אין פאַרגאַפּטן בליק.

וואָלט זײ רבקה ביידן ליב געהאַט —
פּעלט דען ליבע ביי אַ מאַמען אויס?
נאָר מיט פויסטן שלאָגט דער רויטער יאַט
און דער שוואַרצער יאָמערט אין איר שויס.

טוליעט זי דעם שוואַכן און באַשיצט,
רײנט מיט זײנע טרערן איר טרער אויך,
זיפצט זי: — ס׳האָט נאָך עשו, ווײס איך איצט,
זיך געשלאָגן אין דער מאַמעס בויך. —

איז איר ליבלינג יאַנקעלע דערפאַר,
יאַנקעלע מיט פײפעלעך אין קול;
אָבער יצחק׳ס ליבלינג איז דער גבר,
עשו׳ל מיט הענטעלעך פון שטאָל.

ב

עשו׳ל האָט אומגעוואָרפן
יאַנקעלען אין קריג,
כאַפּט אים יאַנקעלע ביים פּיסל,
האַלט אים, ווי מיט שטריק.

אין געפֿאַנג ביי דעם באַזיגטן,
פֿאַלט דער זיגער אויך,
ליגן אויף דער ערד די קינדער
און זיי וויינען הויך.

קומט צוגיין די מוטער רבקה
און זי וויינט אויך מיט:
— ווי דער מאַמען פֿון די קינדער,
וואָס זיי הויזן ניט. —

אָבער יצחק קלייבט גאָר נחת:
— נאַרעלע, מה־רעש?
אַז עס ראַנגלען זיך די יאַטן,
האָבן זיי קוראַזש.

רויטער עשו׳ל, מיין צווייגל,
שטאַרקער פֿון דיין שטאַם,
כ׳בין געווען דער לאַם פֿון קרבן,
דו וועסט זיין דער פֿלאַם.

ניט קיין שוואַכלינג איז אויך יאַנקל
און ער וועט באַשטיין
אין זיין ראַנגלען זיך מיט מענטשן
און מיט גאָט אַליין.

העלדן זיינען מיינע קינדער,
קוועל איך אָן דערפֿון
און מיין ברכה וועל איך גיבן
צו דעם שטאַרקסטן זון. —

— יאָ, דעם שטאַרקסטן גיב דיין ברכה,
נאָר באַטראַכט מיט קאָפּ
ווער עס איז אין גייסט דער שטאַרקסטער, —
ענטפֿערט רבקה אָפּ.

ג

שפּילט זיך יאַנקל מיט אַ לעמל,
עשו יאָגט און שלאָגט די רינדער,
רופֿט זיי פֿון געצעלט די מאַמע:
— קינדער, עסן. לינדזן, קינדער. —

פּרייט זיך עשו: — יאַנקל, לינדזן.
לינדזן איז מיין בעסטער מאכל, —
און ער טשמאָקעט מיט די ליפּן
און באַצייטנס גלעט דאָס בייכל.

קומען אין געצעלט די קינדער,
שטייען אויפֿן טיש צוויי שיסלען,
לויפֿן עשו׳ס זשעדנע אויגן,
ווי צוויי ווילדע קליינע ווייזלען.

וואַשט די הענט צום עסן יאַנקל,
אָבער עשו מיט ניט ריינע
ווילדע מאַלפּע־הענט פֿון שיסל
פֿרעסט שוין, ווי אַ הלעיטני.

צאָרנט רבקה: — אומגעוואַשן . . .
אָן אַ לעפֿל . . . חם דו איינער.
זע, ווי ס׳עסט דיין ברודער יאַנקל,
מיר זאָל זיין פֿאַר זיינע ביינער. —

— מאַמע, נאָך, — איז עשו פֿאַרטיק:
און דיין יאַנקל עסט צעקראָכן. —
— ס׳איז ניטאָ מער, — ענטפֿערט רבקה:
מאָרגן וועל איך מער שוין קאָכן. —

קוקט אין יאַנקלס שיסל עשו:
— יאַנקל, גיב מיר אויך אַ ביסל. —
— ס׳הייסט? — זאָגט יאַנקל: ס׳איז מיין חלק.
איז דיר קאַרג אַ פֿולע שיסל? —

— גיב מיר, יאַנקל, כאָטש אַ זשמעניע,
ס׳קריכן מיר אַרויס די אויגן.

זאָג, וואָס ווילסטו פאַר די לינדזן,
ווילסט מיין שוועסטערל צי מיין בויגן? —

דרייט זיין ברודער מיטן קעפּל,
וויל ניט האָבן זיין כלי־זיין:
— איך וועל פּאַשען שאָף, ווי הבל,
ניט קיין מערדער זיין, ווי קין. —

— אפשר ווילסטו עפּעס אַנדערש, —
בעט זיך עשו: כ׳וועל קראַפּירן.
אין די אויגן פון דער מאַמען
קאָן איך ניט די הענט צעפּירן. —

— האָסט ידים, גיבור מיינער,
נאָר איך טרעט דיר אויפן פּיסל.
דו ניט שרעק מיך, — ענטפערט יאַנקל:
אויב ווילסט לינדזן פון מיין שיסל.

ווילסט מיר גיבן עפּעס אַנדערש,
וואָס זשע האָסטו, לינדזן־פרעסער?
עפּעס האָסטו, וואָס דו שאַצסט ניט
און וואָס איך וועל שאַצן בעסער.

ס׳איז דער טאַטע, ביסט זיין ליבלינג,
כאָטש איך האָב אים אַזוי גערן.
וויל איך, אַז דער טאַטע דיינער
זאָל אויף ווייטער מיינער ווערן. —

— ער איז דיינער, — ענטפערט עשו:
גיב מיר לינדזן, מאַך אַ ליאַמע. —
— וואַרט אַ ווײַלע, — זאָגט אים יאַנקל:
זאָל אַן עדות זיין די מאַמע. —

רופט זיך אָן די מוטער רבקה:
— יאָ, איך בין אַן עדות, קינדער.
עשו האָט פאַרקויפט דעם טאַטן,
נאָר דער טאַטע איז אַ בלינדער. —

ד

שיילט זיך יאַנקעלע אַ שטעקן,
ווייס — דאָס האָלץ, די קאָרע — פלעקן,
זינגט ער זיך אַ ליד:
— ווי איך בין אַ ייד,
ס׳איז אַ ראַבע ציגעלע,
מילך אין שוואַרצן קריגעלע. —

קומט צו לויפן, ווי אַ יעגער,
רייצט זיך עשו׳ל דער שלעגער:
— ציגעלע, מיגעלע, בערדעלע —
עשו האָט אַ שווערדעלע. —

⁂

ליגט זיך יאַנקעלע אויף שטיינער,
שוועבט אַ וואָלקנדל אַ ריינער,
זינגט ער זיך אַ ליד:
— ווי איך בין אַ ייד,
ס׳פליט אַ מלאך, שווער איך זיך.
עשו׳ל, וואָס הער איך דיך. —

קומט צו לויפן, ווי אַ יעגער,
רייצט זיך עשו׳ל דער שלעגער:
— ניט געשטויגן, ניט געפלויגן,
אָבער ס׳פליט מיין פייל פון בויגן. —

⁂

חלום׳ט יאַנקעלע דער טרוימער,
חלום ווייס ניט פון קיין צוימער,
זינגט ער זיך אַ ליד:
— האָב ניט מורא, ייד,
פייל צי שווערד איז ניט קיין רויבער
פון דיין חלום׳ס רייכן צויבער. —

שרהלע

ליד אין צוויי שטימען

ערשטע שטים:

עפנט זיך אַ קווייטעלע,
בליט אַ קליין שיין מיידעלע,
לאַכן אירע צײַנדעלעך —
אַ פול מויל מיט חנ׳דעלעך.

צווייטע שטים:

זון, לבנה, שטערן,
גיט ניט קיין עין־הרע, —
שרהלע זאָל ווערן
אונדזער מוטער שרה.

ערשטע שטים:

רויזן — אירע ליפּעלעך,
עפּעלעך מיט גריבעלעך
אין אַ סאָד פון לעקעלעך
זיינען אירע בעקעלעך.

צווייטע שטים:

ראָבן, קראָען, האַלקעס,
זעט די שיינע פּאַווע:
בת־מלכה׳ס און מלכות,
זעט די נייע חוה.

ערשטע שטים:

אירע ברעמען — דעכעלעך,
שוועלבעלעך אין לעכעלעך
ווייסינקע־און־שוואַרצינקע —
אירע אויגן האַרציקע.

צווייטע שטים:

מלכים אויף די טראָנען
וועלן זי באַגערן,
אָבער ס׳וועט אַברמען
שרהלע געהערן.

ערשטע שטים:

רעדט זי, זינגען פייגעלעך,
רימפּלען פידל־בייגעלעך;
לאַכט זי, פייקלען שטעקעלעך
און עס קלינגען גלעקעלעך.

צווייטע שטים:

ווער פון חוה׳ס טעכטער
לאַכט אַזוי אין פריידן
שרהלעס געלעכטער
און זי בלייבט באַשיידן!

ערשטע שטים:

שפּילט זי זיך אין קינדעלעך —
ליאַלקעלעך אין ווינדעלעך,
צו איר האַרצן טוליעט זיי,
ווי אַ מאַמע, ליוליעט זיי.

צווייטע שטים:

זון, לבנה, שטערן,
גיט ניט קיין עין־הרע, —
שרהלע זאָל ווערן
אונדזער מוטער שרה.

רבקהלע

אַלט איז רבקהלע דריי יאָר
און זי שלייערט שוין די האָר,
שעפּט שוין וואַסער פון דעם קוואַל, —
אַזוי זאָגן די חז״ל.

גייט פון קוואַל אַ פולער קרוג, —
אַזוי דאַכט זיך אויפן קוק,
אַז עס גייט אַ קרוג אַליין,
ווייל זיין טרעגערין איז קליין.

אויף צוויי קינדערישע פיס
גייט אַ הויכער קרוג — אַ ריז
און, אַ פולער ביזן ברעג,
גיסט ניט אויס קיין טראָפּ אין וועג.

דאָס גייט רבקהלע פון קוואַל,
ווי ס׳גייט אויף אַ מאָרגן־שטראַל,
גלייך, און גרינג, און אָן אַ צוק
טראָגט איר אַקסעלע דעם קרוג.

אוןביים קרוג איר קליינער קאָפּ
קילט אַ בעקעלע זיך אָפּ
און איר קליינע פעסטע האַנט
פירט ביים אויער נאָכאַנאַנד.

⁂

קומט אַ קאַראַוואַן פאַרנאַכט,
מיד פון וועג, פון דאָרשט פאַרשמאַכט,

און אין שפּיץ פֿון קאַראַוואַן
גייט אַ פֿרעמדער אַלטער מאַן.

גאַפּט אויף רבֿקהלען דער גרייז —
אויף איר שיינקייט, אויף איר פֿלייס,
טראַכט דער וואָגלער פֿון ניט הי:
— גאָט אין הימל, איז דאָס זי?

האָסטו, גאָט, מיין וועג באַגליקט —
יצחק׳ס כּלה צוגעשיקט
פֿון מיין האַר אַבֿרהמס שטאַם,
פֿון אַ טאַטן ניט קיין חם? —

בעט ער רבֿקהלען אַ טרונק:
— צוגעטריקנט איז מיין צונג
צו דעם גומען, ווי אַ בלאַט. —
זאָגט זי גערן: — טרינק צו זאַט.

און ס׳איז אויך אַ גרויסער צער
אויף די קעמעלעך, מיין האַר,
וועל איך פֿון דעם קוואַל פֿאַר זיי
שעפּן וואַסער — איינס און צוויי. —

און פֿאַר אַלעמען גענוג
שעפּט זי וואַסער מיט איר קרוג
ביז פֿון קאָרעטע דעם קאָפּ
קערט דער לעצטער קעמל אָפּ.

לעקן קעמלען זי — אַ דאַנק,
שענקט דער אַלטער אַ געשאַנק
גאָלדענע בראַסלעטן צוויי,
גיט נאָך צו אַ רינג צו זיי.

⁂

און דערווייל פֿון וואַסער־קוואַל
נעמט אַוועק די זון איר שטראַל,

נעמט אַוועק איר פּונק פון אויג,
שיידט זיך אָפּ מיט אַ פאַרנויג.

פרעגט דער אַלטער מיטאַמאָל
מיט אַן אומגעדולדיק קול
פראַגעס צוויי, ווי פייל נאָך פייל
אויסגעשאָסן אין געאײל:

— זאָג מיר, מיידעלע, געשווינד —
זאָג, ווער ביסטו, וועמענס קינד?
איז אַ בעט ביי אייך פאַראַן
פאַר אַ מידן אַלטן מאַן? —

טראַכט ניט רבקהלע קיין סך
און זי ענטפערט צו דער זאַך
אויף די פראַגעס, אויף די צוויי
מיט אַ סדר, נאָך דער ריי:

— איך בין רבקה, בתואל׳ס קינד,
און אַ בעט ביי אונדז געפינט
יעדער וואָגלער, וואָס פאַרפאָרט,
און פאַר קעמלען אויך — אַן אָרט. —

הערט דער אַלטער אירע רייד,
בוקט ער זיך צו גאָט אין פרייד
און ער דאַנקט אים אויף די קני:
— יאָ, גאָט, דאָס איז טאַקע זי.

שיין, און קלוג, און טאַקע גוט,
און אַן אייגענע אין בלוט,
איז זי יצחק׳ן אַ פּאָר.
זאָל אויף מיר זיין אַזאַ יאָר. —

רחלע און לאהלע

אַריינפיר

לבן האָט צווײ מײדעלעך,
רבקה — ײנגלעך צווײ.
רעדט מען, — מחותנים
װעלן װערן זײ.

לאה׳ן, װאָס איז עלטער,
נעמען װעט דער בכור —
עשו מיט די לאַפּעס
און די מאַלפּע־האָר.

און זײן ברודער יעקב,
װאָס האָט אַ טענאָר,
װעט אַ פּאָר זײן רחלען,
װאָס איז שײן ביז גאָר.

בליט די שײנע רחל,
װײל איר פרײד איז גרױס,
אָבער לאה טרױערט,
װײנט די אױגן אױס.

רחלע

א

רחל מיינט אַ שעפּעלע.
ווי אַ שעפּעלע איז מלא־חן
די געקרויזטע רחלע
מיט איר בולט שטערנדל,
מיט איר נעזעלע פּאַרריסן, קליין.

פּאַשעט שאָף די קליינע רחלע.
דאַכט זיך אויס, דאָס איז
ניט קיין קליינע מיידעלע,
נאָר עס האָט אַ שעפּעלע
אָנגעטאָן אַ קליידעלע
און געשטעלט זיך אויף צוויי פּיס.

פּאַשעט שאָף די קליינע רחלע.
שאָף צו פּאַשען איז אַ שפּיל, —
גראָזן וואַקסן, ווי די שוועמעלעך,
וואַסער ריזלט אין די טייכעלעך,
עסן שעפּעלעך און לעמעלעך,
טרינקען אָן די זאַטע בייכעלעך
און זיי זיינען שטיל.
זיצט זיך אויף אַ הרודע רחלע,
פּייפט זיך אויף אַ דודע רחלע,
פּייפט צוזאַמען מיט אַ גריל.

מאַכט זיך, ס׳לויפט אַוועק אַ לעמעלע,
שפּילט זיך רחלע אין יאַגד
און זי יאָגט זיך מיט איר הינטעלע
איבער גראָז און זאַמד, וואָס באַקט,

און די פּאָלעס אירע פלאַטערן,
און זי שרייט אַריין אין ווינטעלע:
— ווערסט מיך, לעמל, ניט פאַרמאַטערן. —
אָטאָ, אָטאָ, נאָך אַ ביסעלע
און זי כאַפּט אים פאַרן פּיסעלע
און זי לאַכט: — אַהאַ, געפּאַקט. —

נעמט זי אויף די הענט דאָס לעמעלע
און זי טוליעט עס און קושט,
הערט זי, ווי עס קלאַפּט זיין הערצעלע,
דאַכט זיך איר — צוויי הערצעלעך
קלאַפּן אין איר ברוסט.

טראָגט זי צו דעם טייך דאָס לעמעלע
און זיי טרינקען ביידע גלייך, —
ניט פון האַנט און ניט פון קריגעלע,
מיט די ליפּן, ווי דאָס לעמעלע,
זופּט אויך רחלע פון טייך.
זופּט און קוקט אין וואַסער־שפּיגעלע,
זעט זי דאָרטן זיך אַליין —
אַ געקרויזטע שעפעלע
מיט אַ בולט שטערנדל,
מיט אַ נעזעלע פאַרריסן, קליין.

ב

קוקט אין וואַסער־שפּיגל רחלע:
— בין איך טאַקע שיין און ליב,
ווי עס זאָגט מיין שוועסטער לאהלע
און פון קנאה בייסט אַ ליפּ? —
און דער וואַסער־שפּיגל שמייכלט איר:
— זע באַשיינפּערלעך אַליין.
שיין איז ניט דיין שוועסטער לאהלע,
ווייסט זי וואויל, אַז דו ביסט שיין. —

פּאַשעט רחלע די שעפּעלעך,
זאָגט זי זיי: — איר ווייסט, מען רעדט,
ס'וועט מיין חתן ווערן יאַנקעלע
דער בעל־חלום, דער פּאָעט. —
מעקען אַלע אין דער טשערעדע:
— מע, מען ווייסט, און ס'איז אויך וואָר.
צו געווינען דיך וועט יאַנקעלע
אונדזער הירט זיין פּערצן יאָר. —

וויינט און פרעגט די כלה רחלע:
— בין איך מזלד'יק צי שלים?
וועל איך זין געבערן יאַנקעלען
און זיך עלטערן מיט אים? —
שטעלט זיך אויף אַ בוים אַ קוקאַווקע,
ציילט די יאָרן און פאַרטרויט:
— ניט פאַר קינדער וועט דיך יאַנקעלע
האָבן ליב אויך נאָך דיין טויט. —

לאהלע און לבן

לאהלע איז נאָך אַ קינד,
אָבער לבן איז איר פֿאָטער,
וואַשט זי שוין אַ באַליע וועש
און זי רייבט זיך אָן אַ בלאָטער.

— האָרעווע, מיין טעכטערל, —
קליגלט זיך דער רשע לבן:
אַרבעט ביז דער חתונה,
נאָכדעם וועט דיך עשו כאָוועז. —

ציטערט לאהלע און וויינט
און פֿאַרלירט אַ טרער אין באַליע.
זאָגט איר לבן: — פֿון געוויין
ווערן דיר די אויגן קאַליע.

עשו וועט ניט נעמען דיך
מיט אַזעלכע רויטע וויעס. —
ענטפֿערט לאהלע: — איז וואויל,
וויל איך טאַקע ווערן מיאוס.

בעסער וועל איך זיין אַ דינסט
אין מיין פֿאָטערס הויז אַפֿילו,
איידער האָבן פֿאַר אַ מאַן
אַזאַ האָריקע גאָרילע. —

שמייכלט לבן: — ווייסטו ניט,
אַז דיין טאַטע איז אַ דרייער?
ס׳וועט דער חתן גאָרניט זען,
איך וועל אָנטאָן דיר אַ שלייער.

איך וועל זאָגן: — יונגערמאַן,
רויבסט אַ טאָכטער פֿון אַ טאַטן.
ס׳איז אַ דימענט אין אַ שייד, —
קיין בייז אויג זאָל איר ניט שאַטן. —

װעט ער מײנען, אַז ביסט שײן.
שימערסט, װי אַ רעגנבױגן.
ערשט אױף מאָרגן װעט ער זען,
אַז ס׳איז לאה מיט די אױגן. —

●

רחלע און לאהלע

קלײן איז לאהלע, נאָר קלענער
איז נאָך רחלע די שײנע,
מאַכט זי לאהלע נאָך שענער,
קעמט די קרױזן פֿון איר קעפּל
און פֿאַרפֿלעכט זײ אין אַ צעפּל,
װי אַ מאַמעלע אַ קלײנע.

זיצט זיך רחלע געבױגן,
לאָזט פֿאַרקעמען זיך די לאָקן,
פֿאַלט אַ טראָפּן אױף איר נאַקן,
הײבט זי אױף דעם קאָפּ דערשראָקן, —
רינען פֿון איר שװעסטערס אױגן
טרערן איבער אירע באַקן.

פֿרעגט זי רחלע: — װאָס װײנסטו?
אפֿשר האָב איך זיך פֿאַרגעסן,
אױפֿן אָרט ניט אײנגעזעסן.
יאָ, איך בין פֿאַרשײט צומײנסטנס,
װעל איך מער ניט זײן קײן שלעכץ. —

ענטפערט לאהלע: — ס׳איז גאָרניט, —
נאָר זי לאָזט אַרויס אַ קרעכץ.

— אויב ס׳איז גאָרניט, וואָס זשע וויינסטו?
מיינסט עס אַרט מיך ניט — אַ האָר ניט?
אָטאָ וויין איך באַלד אַליין.
מעגסט דערציילן דאָס געהיימסטע,
ס׳וועט דיך רחלע פאַרשטיין. —

ענטפערט לאהלע: — ס׳איז שווער,
נאָר איך וועל דערציילן. הער:
ביים צעקעמען דיינע לאָקן,
האָב איך פלוצים זיך דערשראָקן
און מיט טרערן זיך באַגאָסן, —
האָר דערמאָנען מיר מיין חתן,
וואָס איז האָריק אויפן לייב.
כ׳וויל ניט ווערן עשו׳ס ווייב.
דיר איז גוט, ביסט יעקבֿ׳ס כלה,
ביסט די גליקלעכסטע פון אַלע. —

גלוסט זיך רחלען צו טאַנצן,
נאָר איר שוועסטער ניט צו קוועלן,
זאָגט זי: — ס׳קאָן דאָס גליק נאָך פעלן.
ס׳איז ניט זיכער נאָך אינגאַנצן,
אפשר וועט ער מיך ניט וועלן. —

ענטפערט לאהלע: — סט׳געפעלן.
גיי שוין, גיי, קאָקעטקע איינע,
ווייסטו ניט, אַז ביסט אַ שיינע? —

שמייכלט רחלע: — איך ווייס,
אָבער זיי אויף מיר ניט בייז,
לאָמיר זיך ניט נאַרן ביידע.
זאָג, ווילסט יאַנקלען? זיי זיך מודה. —

— יאָ, זאָגט לאהלע אין טרערן:
אָבער ער וועט דיר געהערן. —

כמורעט רחלע די ברעמען,
דריקט די פינגערלעך צום שטערן,
רחלע דאַרף גוט באַנעמען,
רחלע דאַרף גוט באַקלערן.
און אָט קלאַפּט זי זיך אין שטערן,
שטראַלט מיט אויגעלעך, ווי זונען:
— לאהלע, ווישׁ אָפּ די טרערן,
רחלע האָט טרייסט געפונען.
הער, ס׳האָט רחלע באַשלאָסן
און ס׳וועט גאָט אַזוי באַשערן,
אַז ס׳זאָל יאַנקעלע מיין חתן
אונדזער ביידנס חתן ווערן. —

משה רבינו

יוכבד׳ס וויגליד

שלאָף, מיין יינגעלע, מיין שענסטער,
מאַמע ציטערט איבער דיר.
איך האָב פאַרהאַנגען אַלע פענצטער,
אויפן שלאָס פאַרמאַכט די טיר.

שלאָף, מיין יינגעלע, מיין מינדסטער,
אַ באַהאַלטענער פון ליכט.
ווי אַ דימענט, אינדערפינצטער
שטראַלט אַרויס דיין שיין געזיכט.

איך ווייס, — אַ מאַמעס האַרץ זאָגט אונטער —
ס׳רוט די שכינה אויף מיין קינד.
אַזאַ יינגעלע — אַ וואונדער
האָט קיין מאַמע ניט פאַרדינט.

זיכער איז מיין זון דאָס יענער,
וואָס פון פרעה׳ן רויבט דעם שלאָף.
ווייל פון פרעה׳ס שטערן שענער
שיינט זיין שטערן, וואָס גייט אויף.

שלאָף־זשע, קינד, ביז דו וועסט ווערן
דער באַפרייער פון די קנעכט.
צייט, אַז גאָט זאָל שוין דערהערן
אונדזער טיפן גרויסן קרעכץ.

קינדער מויערט מען, ווי ציגל,
קינדער שליידערט מען אין ניל.
איך האָב פאַרהאַנגען דיך, מיין שפּיגל,
שלאָף, באַהאַלטענער, זיי שטיל.

משהלע אין קעסטל

וויינט אַ ייִנגעלע אַ קלײנער,
וויינט מיט אַ פאַרשטיקטער שטים —
מיר זאָל זיין פֿאַר זײַנע ביינער,
מיר זאָל זיין פֿאַר אים.

אין אַ קעסטל ליגט דאָס ייִנגל
און דאָס קעסטל — אויפֿן טייך.
ביים דיר, וואַסערשלאַנג, דיין צינגל,
ס׳איז דיין גיפֿט צו וואַסער גלייך.

ס׳קאָן ניט ייִנגעלען דערטרינקען
גאָר דאָס וואַסער פֿון דעם ניל
און עס קאָן אים ניט פֿאַרשלינגען
אין זיין מויל דער קראָקאָדיל.

זע, עס וויגן אים די וועלן;
הער, עס פּליסטערט ראָר צו ראָר:
— ס׳היט אַן אויג עס זאָל ניט פֿעלן
פֿונעם ייִנגעלע קיין האָר. —

הער, דער פֿויגל טרייסט מיט לידער:
— פֿאָרכט ניט, ייִנגעלע, ניט וויין,
וועסט אַמאָל מיט דיינע ברידער
אויף דעם ים אַריבערגיין. —

די קליינע מרים פּויקט

שווימט אַ קעסטל אויפֿן וואַסער
און אַ מיידעלעביים ברעג
זיצט און פּויקט זיך אויף איר פּייקל,
ווי זי פּויקט זיך אַלע טעג.

יאָ, ווי אַלע טעג און אַנדערש,
וואָרן אַנדערש איז אַצינד —
אינעם קעסטל אויפֿן וואַסער
וויינט אַ הילפֿלאָז פּיצל קינד.

שיקט דאָס מיידעלע סיגנאַלן:
— בום־בום־בום, ביסט ניט אַליין.
האָרך, ווי ס׳פּויקט דיין שוועסטער מרים.
טרייסט זיך, משהלע, ניט וויין.

בום־בום־בום, ניט וויין, אָט בין איך
היינט, ווי נעכטן, ביי דיין זייט
און די מאַמע וועט אויך קומען
דיך צו אָנזויגן אין צייט.

וואָס איז אַנדערש היינט פֿון נעכטן?
גאָרניט, חוץ דער שיינער שפּיל —
שטאָט אַ וויגעלע — אַ קעסטל,
שטאָט אַ וויגערין — דער ניל.

יאָ, אַ שפּיל איז דאָס, ווייל משה
וועט באַפֿרייען אונדז פֿון יאָך,
ווי איך האָב געזאָגט נביאות
לאַנג, פֿאַר דיין געבוירן נאָך.

פּויק איך, ווען דו ביסט אין קעסטל,
ווי דו וואָלסט געווען אין וויג.
בום־בום־בום, אין זעלבן פּייקל
וועל איך אויספּויקן דיין זיג. —

משהלע אין פּרעה׳ס הויף

ווי די מאָרגן־זון, גייט אויף
משהלע אין פּרעה׳ס הויף,
זוניק שיינט זיין שיין געזיכט
און ס׳איז פּייערלעך דאָס ליכט.

פּרעה׳ס טאָכטער איז פאַרבלענדט
און זי טראָגט אים אויף די הענט,
פּרעה אויף זיין טראָן אַליין
איז באַצויבערט פון זיין חן.

נאָר די שטערן־זעער שטרענג
צישען, ווי די בייזע שלענג:
— היט זיך, פּרעה, פאַרן קינד,
פון זיין שיינקייט ביסטו בלינד.

זינט געבוירן איז דער שנעק,
אַ קאָמעטע מיט איר עק
דראָט דיין שטערן נאַכט נאָך נאַכט.
אין סכנה איז דיין מאַכט. —

צאָרנט פּרעה פון געדאַנק —
האָדעווע איך אויס אַ שלאַנג?
און די שווערד גרײַפּט פּרעה אָן —
טויטע שאָקלען ניט קיין טראָן.

נאָר דעם יינגל האָט ער ליב,
ווי באַשאַפן פון זיין ריפּ,
נעמט ער משהלען אין שויס,
צערטלט אים און פרעגט אים אויס:

— משהלע, ביסט דריי יאָר בלויז,
נאָר דו זעסט שוין אין פאָראויס,
זוניק איז דיין שטערנ׳ס שיין,
זאָג מיר, קינד, וואָס וועסטו זיין?

וועסטו זיין אַ העלד, וואָס פּעכט?
וועסטו זיין אַ האַר פון קנעכט
צי אַ קיניג אויף אַ טראָן
איבער טראָנען אויבנאָן? —

זאָגט דאָס קינד אים, וואָס עס אַנט:
— ניט קיין שווערד, קיין בייטש אין האַנט,
ניט קיין סצעפּטער, וואָס רעגירט,
נאָר אַ שטעקן פון אַ הירט

וועל איך טראָגן אויף מיין וועג
ביזן סוף פון מיינע טעג.
קליין ביי זיך וועט משה זיין,
ווי די זון אין העכסטער שיין.

משה וועט אין מדבר גיין,
בעטן וואַסער ביי אַ שטיין,
קלייבן ברעקלעך פון דער לופט,
האָרכן, ווי אַ דאָרן רופט.

נאָר אין בליץ און דונערקנאַל,
אין אַ וואָלקן, ווי אַ שאַל,
אויף אַ באַרג מיט גאָט אַליין
וועט דער עניו משה שטיין, —

שטיין און הערן זיין געבאָט,
ריידן מויל צו מויל מיט גאָט,
שטראַלן, ווי ער וואָלט געברענט,
לוחות נעמען פון גאָט'ס הענט. —

הערט עס פרעה און ער לאַכט:
— אָן אַ גרונט איז דער פאַרדאַכט.
שטערן-זעער, איר זעט שלעכט,
ס'איז אַ נאַר מיין קליינער קנעכט. —

אָבער משהלע אין שויס
פון זיין האַר, וואָס לאַכט זיך אויס,
שטעלט זיך אויף און נעמט אַראָפּ
פּרעה׳ס קרוין פון שטאָלצן קאָפּ.

און די שטערן־זעער באַלד
נעמען שרייען: — פּרעה, גוואַלד,
אונדזער וואָרענונג איז וואָר,
ס׳הענגט דיין הערשאַפט אויף אַ האָר.

טייט דאָס קינד, דו זעסט דאָך שוין,
ווי עס רייסט פון קאָפּ דיין קרוין.
דאָס איז ניט קיין שוטה, ניין,
נאָר אַ וואָלף, וואָס איז נאָך קליין. —

אָבער פּרעה האָט אים האָלד,
הייסט ער: — ברענגט אַ שיסל גאָלד
און אַ שיסל זשאַר פון פלאַם
אויסצופּרואוון אונדזער תּם.

וועט ער ציען זיך צום זשאַר,
מיינט עס, אַז ער איז אַ נאַר;
וועט ער ציען זיך צום גאָלד,
איז אַ סימן — ניט קיין יאָלד.

ברענגט מען שיסלען צוויי אַריין,
שיינען ביידע מיט איין שיין,
אָבער משהלע ווייסט וואויל,
וואָס איז גאָלד און וואָס איז קויל.

קוקט פאַראויס דער קליינער ייד,
הערט אַ טומל, אַ יאַריד,
זעט אַ גאָלדן קאַלב אין בלוט,
טראַכט ער — גאָלד איז גאָרניט גוט.

— אונ בנבואה זעט ער אויך
ס׳ברענט אַ פייער אָן אַ רויך,
ס׳קלינגט אַ בת־קול, ווי געזאַנג:
— נעם די תורה און לעב לאַנג. —

יאָ, פון פייער, ניט פון גאָלד
איז די רייניקייט געראָלט,
און אין פייערלעכער שיין
וועט ער זי מקבל זיין.

און מיט קדושה, וואָס ער אַנט,
ווי געשטויסן פון אַ האַנט,
פאַלט ער צו אַ הייסער קויל
מיט זיין גליקזעליקן מויל.

און די שטערן־זעער בלינד
גיבן־צו: — אַ נאַריש קינד. —
נאָר אין הימל ווינקט און לאַכט
משה׳ס שטערן יעדע נאַכט.

דער פּאַסטוך

ברענט די מדבר־זון און בראָט,
שאָטנט קיל דער באַרג פון גאָט,

הויערט משה דאָרט די שאָף
און עס פאַלט אויף אים אַ שלאָף.

נאָר זיין שלאָף איז ניט באַרוט.
משה זעט אין חלום בלוט, —

בלוט אויף שטיינער, וואָס מען טראָגט,
בלוט פון פלייצעס, וואָס מען שלאָגט.

כאַפּט זיך משה אויף און וויינט,
ווייל ער ווייס שוין וואָס עס מיינט —

בלוט פון זיינע ברידער רינט
און זיין פאָלק אין קנעכטשאַפט דינט.

און אַזוי פאַרשטיינט אין צער
אויף די שאָף קוקט משה שטאַר

— און ער כאַפּט זיך מיטאַמאָל
ס׳איז געמינערט זייער צאָל.

ציילט ער איבער קליין און גרויס,
פעלט אַ לעמעלע אים אויס.

נעמט ער באַלד דעם שטאָק אין האַנט
און אין לעמל׳ס פוסטריט שפּאַנט.

קוקט ער זיך די אויגן אויס,
זעט ער ס׳לויפט דער לאַם פאַראויס.

רופט ער: — קום צוריק, מיין לאַם. —
נאָר עס לויפט אַוועק דער תם.

צאָרנט משה: — פאָלגסט מיך ניט?
כ׳האָב אַ שטעקן. היט זיך, היט. —

ווייסט דער תם ניט פון זיין שולד,
שלאָגט ניט משה, האָט געדולד.

און דאָס לעמל לויפט און שפּרינגט,
גרייכט אַ קוואַל און דאָרשטיק טרינקט.

שעמט זיך משה, פילט זיך קליין —
ניט געקאָנט אַ לאַם פאַרשטיין.

און דער גוטער הירט געגענט,
נעמט דעם לאַם אויף זיינע הענט,

ווי אַ פאָטער, וואָס געפינט
זיין פאַרלוירן טייער קינד.

גייט דער פאַסטוך מיט זיין לאַם.
ערשט, עס ברענט אַ בוש אין פלאַם, —

ברענט אין פייער, וואָס פאַרלענדט,
און ער ווערט דאָך ניט פאַרברענט.

וויל ער צוגיין, בעסער זען,
הערט ער: — משה, ניט גענען.

ס׳אָרט איז הייליק, ניט באַטרעט.
גאָט פון דיינע אָבות רעדט.

איך האָב געזען דיין פאָלק אין יאָך
און דיינע טרערן אויף זיין בראָך.

וויין ניט, משה, זיי געטרייסט —
ס׳פאָלק וועט ווערן אויסגעלייזט.

און דיין האַרץ האָב איך געפאָרשט,
ווען עס האָט דעם לאַם געדאָרשט,

אָבער מיין געפּרואוווטן הירט
האָט דער צאָרן ניט פאַרפירט.

פיטער זשע מיין סטאַדע, פיר,
משה־פאַסטוך, כ׳טרוי זי דיר,

פיר מיט רחמים, ניט מיט שטראָף
דיינע ברידער, מיינע שאָף. —

שטייט דער פאַסטוך מיטן לאַם —
און זיין פּנים איז אין פלאַם

און זיין האַרץ שטילט איין דעם ברויז
אין דער רו פון לאַם אין שויס.

גאָט'ס משפּט

ווען גאָט האָט געהאַט אין כוונה
צו זינקען אין ים די מצריים,
האָט עוזה, דער שר פון מצרים,
געטאָן פאַר זיין אומה זיך מיען —

געפאַלן צום כסא־הכבוד
און ביטער געוויינט און געהעשעט:
— רבונו־של־עולם, דו האָסט דאָך
באַשאַפן די וועלט אין דיין חסד;

דו ביסט דאָך אַ רחום־וחנון,
פאַרוואָס זשע אין צאָרן אַצינדער
גאָר ווילסטו דיין שאַפונג פאַרלענדן,
דערטרינקען אין ים מיינע קינדער? —

האָט באַלד די פמליאָ־של־מעלה
פאַרזאַמלט דער אמתער דיין,
און גאָט האָט געזאָגט: — משפּט איר
צווישן מיר און דעם שר פון מצרים. —

און ס'האָבן די זיבעציק שרים
פון די אומות־העולם פאַרטיידיקט
מצרים, דעם רודף־ישראל,
און רחמים, מחילה געפריידיקט.

האָט דער שר פון ישראל, מיכאל
געגעבן אַ וואונק מיט די אויגן
און שנעל, ווי אַ בליץ, קיין מצרים
איז מלאך גבריאל געפלויגן.

און מיט אַ שטיק וואַנט, וואו פֿאַרמויערט
געווען איז אַ קינד אין די ציגל,
איז מלאך גבריאל געקומען
צוריק אויף די מעכטיקע פֿליגל,

געשטעלט זיך פֿאַר גאָט און באַוויזן:
— אַזוי צו די יידישע קינדער
עס האָבן געטאָן די רשעים.
ווער זאָגט עס: די שטראָף זיי פֿאַרלינדער? —

און ס'האָבן געשווידערט די שרים
און מער ניט פֿאַרטיידיקט מצרים,
ווען ס'האָט אים, אַזוי ווי עס קומט אים,
פֿאַר'משפּט דער אמת'ער דיין.

די מוטער לאה

צו דער לעצטער פון די אמהות

מוטער לאה, לעצטע פון די פיר אמהות,
כאָטש די דריטע ביסטו פון די פיר, —
יעקבֿ'האָט פאַרזען דיך און דעם זעלבן טעות
מאַכט דאָס פאָלק ישראל וועגן דיר.

מוטער פרוכטבאַרע פון האַלבן טוצן שבטים,
נאַרן יעקבֿ'ן האָסטו געמוזט —
קומען ווי אַ גנבֿ, זיין דיין שוועסטערס שאָטן,
דיך אַליין האָט יעקבֿ ניט געוואוסט.

מוטער פון מלכים, כוהנים און לוויים,
קאָן מיט פּירות זיך פאַרגלייכן צוויט?
דאָך האָט יעקבֿ פאַר דיין שוועסטערס בליען
פערצן יאָר דיין טאַטנס שאָף געהיט.

און געווען ביסטו ניט פון געבוירן מיאוס, —
האָסט געהערט — וועסט ווערן עשו'ס ווייב,
האָסטו אָנגעוויינט זיך יאַטערדיקע וויעס,
ניט צום רשע האָט געגלוסט דיין לייב.

אָבער, ווען צו יעקבֿ'ן האָט דיך געצויגן,
ווי עס ציט אַ שטראַל צו ריינעם שניי,
האָט געזען דער צדיק דיינע קראַנקע אויגן,
דיין נשמה ניט געזען אין זיי.

נאָר דו וויינסט ניט, מוטער לאה, אויפן טעות,
ביסט געווען באַשיידן אַלעמאָל,
שמייכלסט גאָר — די לעצטע פון די פיר אמהות
איז די מוטער פון דאָס רובֿ־ישראל.

די מוטער לאה

לאה קוקט אין שפּיגל אָן
אירע קראַנקע אויגן:
— עט, דורך טרערן זע איך אַלץ
אין אַ רעגנבויגן. —

און זי קוקט אויף אירע הענט:
— הענט איר מיינע פּראָסטע,
שיין וואָלט אויסגעזען אַ היים
אָן אַ באַלעבאָסטע. —

און פּידבאָקעם שטעלט זי זיך:
— היפּטן מיינע ברייטע,
טויערן פון מוטערשאַפט
אויפצופּראַלן גרייטע. —

און די קינדער ציילט זי שטאָלץ:
— קינדער מיינע זיבן,
מאַלע וואָס דער פיינשמעקער
האָט רחלען אויסגעקליבן. —

און זי זאָגט איר מאַן: — דו זעסט
מיינע קראַנקע אויגן,
איך דורך טרערן זע דיך אַלץ
אין אַ רעגנבויגן. —

לאה צו יעקבֿן

יעקבֿ, רחל איז דיין חלום,
מיר איז גוט דיין וואָר צו זיין, —
זיין דיין טעגלעך ברויט און וואַסער
און דער שאָטן פון דיין שיין.

יעקבֿ, רחל איז דיין הימל,
איך וועל, ווי די ערד, זיין פעסט.
פלי דיר, ווי אַ פרייער פויגל,
איך וועל וואַרטן אין מיין נעסט.

פלי דיר, יעקב, ווי אַ פויגל,
בלויע הימלען ווערן שוואַרץ.
יאָ, קאַפּריזנע איז דער הימל,
ווי דיין שיינער רחל׳ס האַרץ.

מיד פון שטורעם, ווּעסטו זוכן
רו אין מיינע טרייע ווענט
און באַגעגענען מיין שמייכל
און די פלאַטערדיקע הענט.

און דערפרייטע וועלן פליען
דיר אַנטקעגן צו דער טיר
מיינע קינדער, ווי די פייגל,
די געראָטענע אין דיר.

דודאָים

קומט פון פעלד ראובן לאהס מיט דודאָים:
— זע, וואָס כ׳האָב געפונען, ווען כ׳האָב ווייץ געשניטן.
נעם עס, מאַמע; כ׳האָב געהערט, ס׳איז גוט פאַר פרויען. —
— יאָ, ס׳איז גוט, — זאָגט לאה: פאַר די פוסטאַצוויטן —

די קאַפּריזנע שיינע ווייבער, די עקרות,
די וואַזאָנעס מיט די שטעכעדיקע רויזן.
אָבער איך, דער פרוכטבוים, דאַרף עס אויף כפרות.
יאָ, אַ פרוכטבוים בין איך און איך שטיי אינדרויסן.

קוקסט אויף מיר, מיין זון, מיט טרויער אין די אויגן,
טרויערט עס אין זיי דיין מאַמעס אַלטע טענה?
אונטער פירות, זון, איז גוט זיך אַיינצובויגן:
לאָמיר לאַכן, ראובן, ערשטע פרי מיינע.

רחל האָט פון מיר דיין טאַטן אָפּגעשלאָגן,
וועט זי פאַר דודאָים איצט מיין שדכן ווערן.
צי זיי וועלן העלפן איר, איז שווער צו זאָגן,
איך וועל זיכער נאָך אַ ברודער דיר געבערן. —